

UNITED NATIONS
MOLDOVA

RAPORT ANUAL AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PRIVIND REZULTATELE ȚĂRII

Republica Moldova

MARTIE 2024

Sursa foto: PNUD Moldova

Acronime	2
Cuvânt înainte	3
Echipa de țară a Organizației Națiunilor Unite în Moldova	5
Principalii parteneri de dezvoltare ai sistemului Organizației Națiunilor Unite pentru dezvoltare în țară	7
Capitolul 1: Principalele evoluții din țară și contextul regional	9
Capitolul 2: Sprijinul sistemului de dezvoltare al Organizației Națiunilor Unite pentru prioritățile naționale de dezvoltare prin intermediul cadrului de cooperare	13
2.1. Prezentarea generală a rezultatelor cadrului de cooperare	14
2.2. Prioritățile, rezultatele și produsele cadrului de cooperare	16
Rezultatul 1: Instituții echitabile și favorabile incluziunii și oportunități egale pentru dezvoltarea umană	16
Rezultatul 2: Guvernanță participativă și coeziune socială	23
Rezultatul 3: Creșterea prosperității comune într-o economie durabilă	29
Rezultatul 4: Dezvoltarea ecologică, comunități durabile și reziliență la dezastre și la schimbările climatice	35
2.3. Sprijinul acordat de Organizația Națiunilor Unite parteneritelor și finanțarea agendei 2030	42
2.4. Rezultatele cooperării mai mari și mai eficiente a Organizației Națiunilor Unite: Coerența, eficacitatea și eficiența Organizației Națiunilor Unite	47
2.5. Lecții învățate	51
2.6. Sinteza financiară și mobilizarea resurselor	53
Capitolul 3: Focalizarea principală a echipei de țară a Organizației Națiunilor Unite pentru anul 2024	57
Anexa I: Lista principalilor parteneri de implementare ai sistemului de dezvoltare al Organizației Națiunilor Unite în țară în 2022	59

ACRONYMS

ABDO	Abordare bazată pe drepturile omului	ISD	Investiții străine directe
ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă	ISM	Inspectoratul de Stat al Muncii
APD	Achiziții publice durabile	MIMM	Micro-întreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii
APL	Autoritatea publică locală	MMPS	Ministerul Muncii și Protecției Sociale
BNS	Biroul Național de Statistică	OC	Organizație comunitară
CCTA	Comitetul Consultativ al Tinerilor și Adolescenților ONU	ODD	Obiectivele de dezvoltare durabilă
COVID-19	Boala coronavirusului 2019	ONG	Organizație neguvernamentală
EFTP	Educație și formare tehnică și profesională	ONU	Organizația Națiunilor Unite
EG	Egalitatea de gen	OSC	Organizație a societății civile
EGAF	Egalitatea de gen și abilitarea femeilor	PAF	Principiile de abilitare a femeilor
EI	Educație Incluzivă	PEAS	Prevenirea exploatării și abuzului sexual
EOM	Echipa de operațiuni și management a Organizației Națiunilor Unite	PRRR	Plan Regional de Răspuns pentru Refugiați
ERPP	Eficientizarea resurselor și producerea mai pură	ȘTIM	Știință, tehnologie, inginerie și matematică
EȚONU	Echipa de Țară a Organizației Națiunilor Unite	TI	Tehnologia Informației
FFMP	Fondul fiduciar multipartener	TIC	Tehnologia Informației și Comunicațiilor
GCONU	Grupul de comunicare al Organizației Națiunilor Unite	UE	Uniunea Europeană
HIV	Virusul imunodeficienței umane	VBG	Violența în bază de gen

CUVÂNT ÎNAINTE

Stimate cititor,

În numele Echipei de Țară a Organizației Națiunilor Unite (EȚONU) în Republica Moldova, vă invit să explorați rezultatele pe care le-am obținut în satisfacerea nevoilor și îmbunătățirea vieții oamenilor din R. Moldova pe parcursul anului 2023.

Anul acesta a marcat lansarea noului Cadru de cooperare pentru dezvoltare durabilă 2023-2027, iar acest raport anual evidențiază progresele înregistrate de ONU, în colaborare cu diverși parteneri, în vederea realizării acestuia. Eforturile noastre comune au ca scop asistarea Republicii Moldova în atingerea obiectivelor sale naționale de dezvoltare, alinierea la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și urmărirea aspirației de integrare în Uniunea Europeană în următorii ani.

Războiul în curs de desfășurare din Ucraina a continuat să influențeze activitatea noastră în R. Moldova în 2023. EȚONU a coordonat eforturile și resursele pentru a face față problemelor umanitare, de dezvoltare și de pace, în conformitate cu abordarea triplei anexe. Acest lucru a permis să se ofere un răspuns eficient la multiplele crize generate de război, să se ofere sprijin refugiaților și comunităților moldovenești afectate și să se promoveze soluții durabile.

ONU rămâne un partener puternic și de încredere pentru Guvernul Republicii Moldova. În 2023 EȚONU a sprijinit lansarea mai multor reforme sociale ambițioase, inclusiv reforma sistemului de asistență socială din Moldova, reformele pieței muncii și reforma serviciilor de îngrijire timpurie a copiilor, menite să îmbunătățească calitatea vieții pentru populațiile vulnerabile. Aceasta a completat asistența în curs de desfășurare pentru a face față consecințelor războiului din Ucraina asupra alimentelor, energiei și serviciilor esențiale, prin intermediul ofertei de răspuns de urgență pentru dezvoltare, inițiată în anul precedent. Inițiativele proactive ale R. Moldova în acest sens au fost laudate de numeroase state membre în cadrul reuniunii ECOSOC 2023.

EȚONU a contribuit la Raportul național de progres privind ODD, care a avut un rol esențial în modelarea discuțiilor globale din cadrul Summitului ODD din 2023. În pofida numeroaselor provocări, clasamentul global al R. Moldova în ceea ce privește progresele înregistrate în realizarea ODD-urilor s-a îmbunătățit, ajungând de pe locul 48 în 2021 pe locul 25 în 2023.

În plus, EȚONU a contribuit în mod activ la discuțiile vitale privind durabilitatea și ODD prin intermediul diverselor evenimente și platforme regionale și globale, inclusiv Forumul politic la nivel înalt privind dezvoltarea durabilă, Platforma de sprijin pentru Moldova, COP 28 privind schimbările climatice, Summitul ODD și Forumul mondial al refugiaților.

În 2023 au fost create noi colaborări cu societatea civilă, sectorul privat, mediul academic și partenerii de dezvoltare, aliniate la ambițiile europene ale țării.

Sprijinul colectiv al ONU a contribuit la realizări importante în 2023, în care s-au înregistrat progrese în ceea ce privește egalitatea de gen și drepturile omului, coeziunea socială și

consolidarea păcii, îmbătrânirea activă, sănătatea, eficiența energetică și schimbările climatice, agricultura rezilientă și implicarea semnificativă a comunităților locale.

În centrul acestor eforturi s-au aflat oamenii din R. Moldova, în special femeile, copiii și tinerii, persoanele cu dizabilități, refugiații, migranții, bătrânii și alții.

EȚONU și-a reafirmat angajamentul față de incluziune, exemplificat prin înscrierea a 7 stagiați din grupuri subreprezentate în Programul de stagii pentru diversitate al ONU în 2023.

De asemenea, am depus eforturi susținute pentru a ne asigura coerența, eficacitatea și eficiența, susținând în același timp operațiunile comune, consolidând parteneriatele și continuând eforturile noastre de promovare și comunicare.

Privind în perspectivă, aprobarea de către guvern a Planului Național de Dezvoltare al Republicii Moldova (2024-2027) și a Planului Național de Acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la UE pentru perioada 2024-2027 stabilește cadrul în care se ghidează eforturile noastre de sprijinire a parcursului R. Moldova spre integrarea europeană, în special odată cu începerea negocierilor de aderare la UE în 2023.

Toate cele de mai sus și multe altele sunt surprinse în prezentul Raport privind rezultatele țării în 2023. În timpul parcurgerii prezentului raport, vă invit să vă alăturați la serbarea realizărilor noastre, dar și pentru a reflecta asupra numeroaselor lucruri care încă sunt de făcut pentru a îmbunătăți viața oamenilor din R. Moldova.

Cu respect,

SIMON SPRINGETT,

Coordonator Rezident al Organizației Națiunilor Unite în Republica Moldova

ECHIPA DE ȚARĂ A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN MOLDOVA

Echipa de țară a Organizației Națiunilor Unite (EȚONU) din Republica Moldova este formată din membri ai diverselor agenții specializate, fonduri, programe și alte entități ale ONU. Împreună, acestea colaborează pentru a ajuta țara să își urmărească obiectivele naționale de dezvoltare și să promoveze Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă.

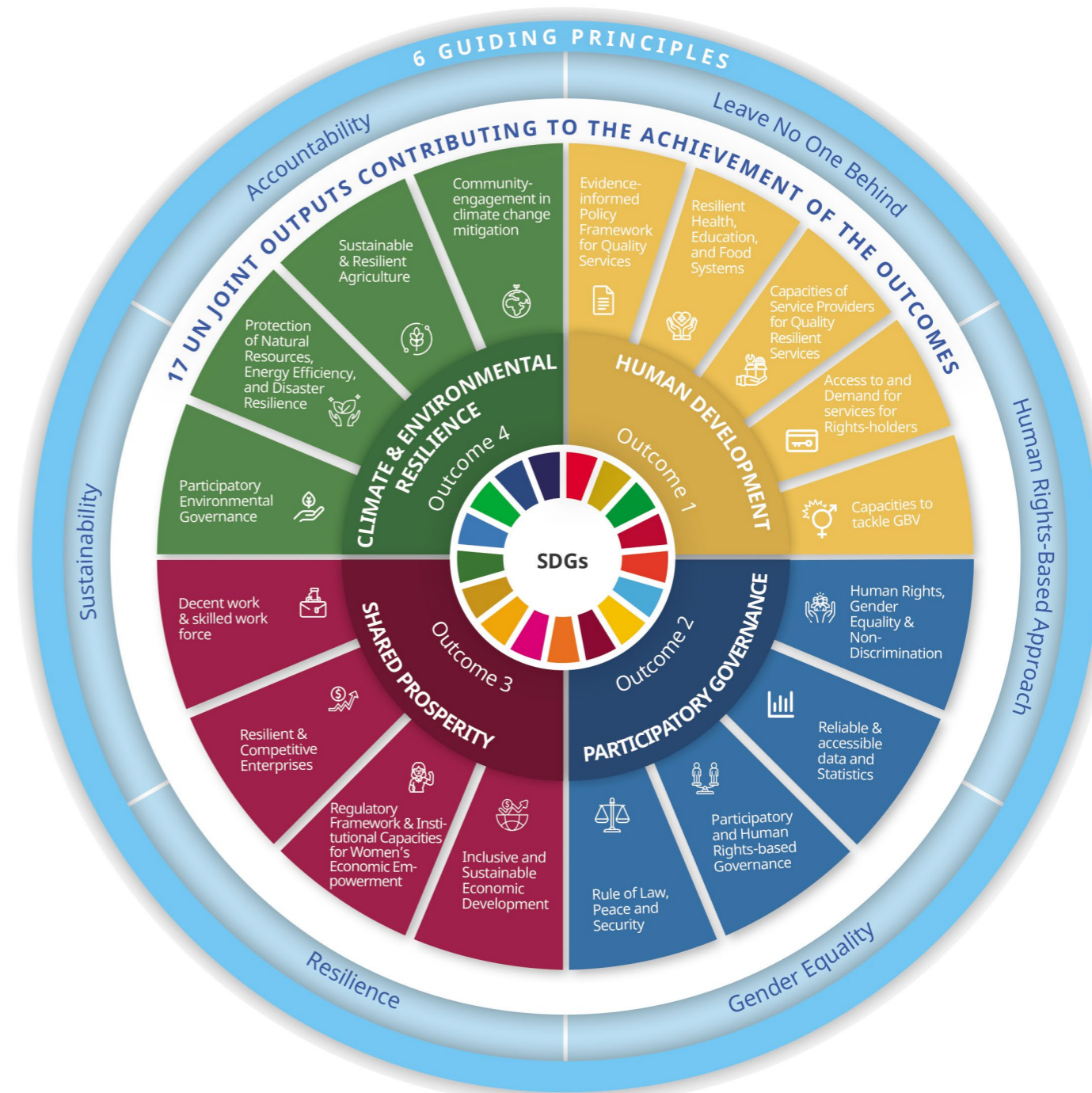
Condusă de coordonatorul rezident al ONU, care acționează ca reprezentant al Secretarului General al ONU pentru eforturile de dezvoltare din țară, EȚONU este formată din 24 de entități, dintre care 18 au prezență fizică în R. Moldova. Fiecare entitate se axează pe domeniul său specific de expertiză, operând într-un mod sincronizat și coerent.

Programe, fonduri, agenții specializate și alte entități ale Organizației Națiunilor Unite în Moldova

Resident Coordinator Office UN Moldova

În activitatea sa, EȚONU se ghidează după [Cadru de cooperare pentru dezvoltare durabilă Republica Moldova - Organizația Națiunilor Unite 2023-2027](#) (Cadru de cooperare), care definește patru domenii strategice prioritare:

Principiile fundamentale de a nu lăsa pe nimeni în urmă, drepturile omului, egalitatea de gen și abilitarea femeilor, durabilitatea și reziliența, precum și responsabilizarea sunt transversale și integrate în toate domeniile prioritare, cu un accent deosebit pe sprijinirea și ridicarea celor mai vulnerabile și defavorizate grupuri.

Pentru a răspunde mai bine nevoilor oamenilor din R. Moldova și pentru a promova o pace durabilă, se aplică principiul triplei anexe, prin corelarea eforturilor umanitare, de dezvoltare și de pace. EȚONU s-a axat pe sprijinirea refugiaților și pe integrarea acestora în sistemele naționale, pe asistarea comunităților gazdă și pe susținerea inițiativelor de dezvoltare.

Activitatea EȚONU este facilitată de mai multe grupuri de lucru și grupuri operative interinstituționale, care contribuie la punerea în aplicare eficientă a Cadrului de cooperare, precum și a Planului de lucru comun asociat acestuia. Pe fondul războiului continuu din Ucraina, structuri interinstituționale separate au continuat să coordoneze răspunsul de urgență în cadrul Planului de răspuns pentru refugiați (PRR) sub conducerea ICNUR.

PRINCIPALII PARTENERI DE DEZVOLTARE AI SISTEMULUI ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU DEZVOLTARE ÎN ȚARĂ

Implementarea cu succes a programelor ONU în R. Moldova, continuarea asistenței în cadrul agendei de aderare la UE și sprijinul susținut al populației se bazează pe partenerii noștri valoroși: omologii guvernamentali, organizațiile societății civile, sectorul privat, mediul academic, mass-media și comunitatea internațională.

În 2023 EȚONU și-a menținut sprijinul programatic pentru avansarea Guvernului în domeniul ODD, cuplat cu noi inițiative: elaborare [Raportului național de progres privind ODD](#), revizuirea foii de parcurs pentru indicatorii ODD naționalizați, identificarea intersecțiilor dintre cadrul ODD și cerințele de aderare a R. Moldova la UE pentru un progres reciproc și lansarea Evaluării finanțării ODD pentru a aborda provocările de finanțare vitale pentru succesul ODD.

Datorită relațiilor solide cu principalii parteneri de dezvoltare, în 2023, sistemul ONU din R. Moldova a continuat să sprijine țara în ceea ce privește agenda de aderare la UE.

UE rămâne cel mai mare partener al nostru, furnizând circa 22% (34 milioane de dolari SUA) din finanțarea totală a ONU în R. Moldova, acoperind toate cele patru domenii prioritare ale Cadrului de cooperare. Noi parteneri, cum ar fi Norvegia, Croația și Fundația Lego, s-au alăturat în 2023, iar partenerii existenți, cum ar fi Guvernul Republicii Moldova, Marea Britanie, Japonia și sectorul privat, și-au mărit finanțarea.

În plus, ONU a rămas un partener activ în cadrul Platformei de Sprijin pentru R. Moldova¹, care urmărește să genereze un sprijin multifacetat pentru R. Moldova pentru a atenua efectele războiului din Ucraina, facilitând în același timp eforturile de integrare europeană pe termen lung. Cea mai recentă reuniune a Platformei a fost găzduită de R. Moldova în octombrie 2023.

Activitatea ONU în R. Moldova, inclusiv eforturile sale de colaborare cu diverși parteneri, a fost prezentată în cadrul evenimentelor și platformelor internaționale, cum ar fi Forumul politic la nivel înalt privind dezvoltarea durabilă, Platforma de sprijin pentru Moldova, COP 28 privind schimbările climatice, Summit-ul ODD și Forumul global pentru refugiați, îmbogățind dialogurile cruciale privind durabilitatea și ODD atât la nivel global, cât și regional.

//
ONU Moldova a fost și este un partener de încredere în susținerea Guvernului și a cetățenilor Republicii Moldova, pentru a face progrese în realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, oferind astfel un viitor mai bun și durabil pentru toți, fără a lăsa pe nimeni în urmă, chiar și în aceste vremuri dificile pentru țară.

Ministerul Afacerilor Externe, Republica Moldova.

¹Mai multe informații despre platformă - <https://gov.md/en/moldova-support-platform>. Cea de-a 4-a ediție a Platformei a avut loc la Chișinău, la 17 octombrie 2023.

* Resurse suplimentare donate de finanțarea de bază, Fondul comun pentru ODD, Fondul de consolidare a păcii – circa 10,8 milioane de dolari SUA (răspunsul la criza refugiaților nu este inclus).

PRINCIPALELE EVOLUȚII DIN ȚARĂ ȘI CONTEXTUL REGIONAL

Sursa foto: UNFPA Moldova

PRINCIPALELE EVOLUȚII POLITICE

Situația în R. Moldova a rămas dificilă în 2023. Deși situația socio-economică s-a stabilizat într-o oarecare măsură, impactul războiului din Ucraina continuă să se facă simțit. Relațiile Chișinăului atât cu Comrat, cât și cu Tiraspol rămân dificile. Tensiunile politice dintre partidul de guvernământ și anumite forțe de opoziție rămân ridicate, alimentate, de asemenea, de ceea ce autoritățile spun că sunt niveluri fără precedent de amestec extern în afacerile interne ale R. Moldova, care a fost deosebit de evident în jurul alegerilor din aprilie din Găgăuzia și a alegerilor locale din noiembrie.

Autoritățile au luat măsuri pentru a contracara astfel de amenințări percepute, inclusiv interzicerea Partidului Șor și închiderea canalelor de televiziune în limba rusă și a paginilor web acuzate de răspândirea dezinformării. Relația R. Moldova cu Federația Rusă rămâne tensionată. Guvernul a urmărit diversificarea energetică, iar în prezent achiziționează gaze doar din Europa pentru consumul intern. Cu toate acestea, gazul livrat de Gazprom în regiunea transnistreană rămâne principala sursă de energie electrică achiziționată de Chișinău, menținând dependența reciprocă dintre cele două părți, în ciuda progreselor reduse înregistrate în negocierile de reglementare.

Cu toate acestea, anul s-a încheiat în mod pozitiv, deoarece UE a decis să deschidă negocierile de aderare cu R. Moldova, recunoscând îndeplinirea a șase din cele nouă etape necesare. Pe această cale, obiectivul principal al guvernului a rămas reforma judiciară, lupta împotriva corupției și de-oligarhizarea.

PRINCIPALELE EVOLUȚII ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

Evaluarea Planului național de acțiune pentru drepturile omului (2018-2022) și elaborarea noului Program național pentru drepturile omului (2024-2027) au fost realizate într-o manieră incluzivă și participativă. Procesele au integrat recomandări din partea mecanismelor regionale și internaționale privind drepturile omului. Noul program urmează să fie aprobat în 2024.

Consiliul Național pentru Drepturile Omului, condus de prim-ministru, a înființat o nouă structură de monitorizare cu șase comisii specializate, supravegheate de diferite ministere, pentru a pune în aplicare standardele regionale și globale privind drepturile omului. Noul Program privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (2024 - 2027) a fost elaborat cu implicarea reală a persoanelor cu dizabilități și a grupurilor reprezentative ale acestora.

În plus, expertul independent al ONU privind drepturile omului pentru persoanele în etate a vizitat R. Moldova. O preocupare evidențiată a fost absența unei abordări bazate pe drepturile omului în ceea ce privește îmbătrânirea cadrelor juridice, politice și instituționale actuale din R. Moldova. Raportul expertului, care conține recomandări, va fi publicat în 2024.

Parlamentul Republicii Moldova a îmbunătățit legile referitoare la securitatea statului, în urma recomandărilor Comisiei de la Veneția. Un grup de lucru, format din diverse părți interesate la nivel național, a abordat problemele legate de drepturile omului, evidențiate de Comisie. O revizuire ulterioară efectuată de Comisie în octombrie 2023 a recunoscut că majoritatea acestor preocupări au fost rezolvate.

În septembrie 2023, Biroul Avocatului Poporului (Ombudsmanul) a obținut cu succes recreditarea și și-a menținut statutul A în conformitate cu Principiile de la Paris, demonstrând aderarea continuă la standardele internaționale.

PRINCIPALELE EVOLUȚII ECONOMICE

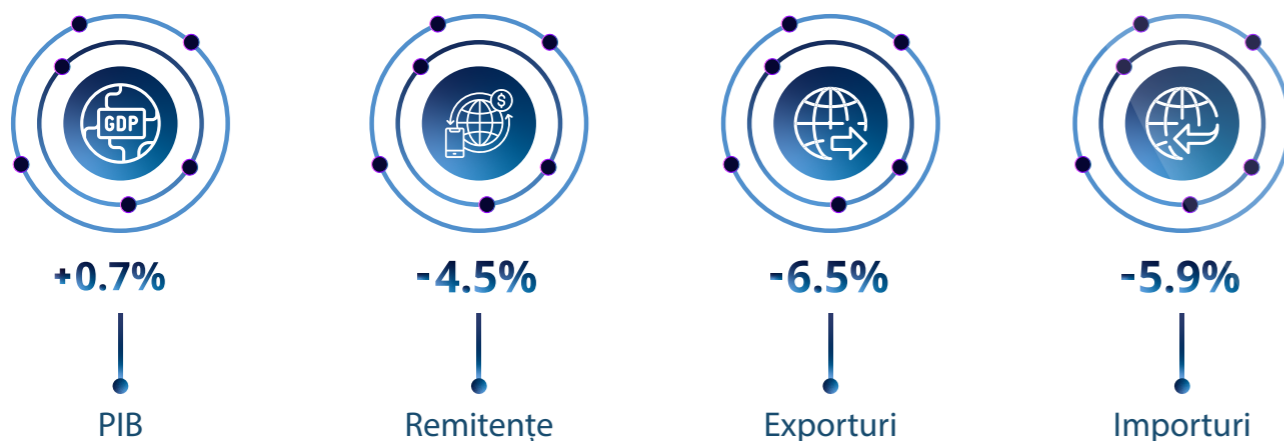
Economia R. Moldova a înregistrat o creștere foarte modestă în 2023. Atât exporturile, cât și importurile au scăzut din cauza cererii externe scăzute și a consumului redus al gospodăriilor naționale. Cu toate acestea, piața UE este din ce în ce mai importantă, exporturile urmând să crească cu 4,3% în 2023. Deși se diversifică treptat, aproximativ o treime din exporturi reprezintă încă agricultura de valoare redusă. Condițiile meteorologice favorabile au stimulat semnificativ producția agricolă (+23,6%), randamentul culturilor crescând cu peste o treime. Cu toate acestea, sectorul industrial s-a contractat cu 3,6%. Provocările legate de exportul de produse agricole, investițiile insuficiente în infrastructură și schimbările climatice reprezintă riscuri pentru creșterea viitoare. Turismul și-a revenit pe deplin, iar sectorul IT a apărut ca un motor economic promițător, depășind industria tradițională a vinului.

În pofida eforturilor de creștere a surselor regenerabile de energie și de diversificare a importurilor de energie, R. Moldova rămâne puternic afectată de importurile de energie și de prețurile ridicate ale acesteia. În plus, apropierea de războiul din Ucraina a dus la o scădere cu 50% a ISD în perioada 2022-2023, în timp ce multiplele incertitudini legate de viitoarele alegeri prezidențiale ar putea susține și mai mult această tendință.

Deși inflația s-a temperat, consumul privat al gospodăriilor persistă în continuare. Se preconizează că majorările recente ale salariilor reale (+10,3%), ratele scăzute ale dobânzilor și stabilizarea anticipată a prețurilor energiei la nivel mondial vor revigora cererea de consum și vor stimula creșterea economică în 2024.

Nivelul scăzut al participării la forța de muncă este rezultatul migrației externe, al inactivității economice ridicate și al ocupării informale extinse. Deși importanța remitențelor pentru R. Moldova (12% din PIB) se diminuează treptat, o parte a populației încă se bazează pe transferurile de bani.

Ca urmare a multiplelor crize recente, sărăcia și inegalitatea au crescut, în special în regiunea sudică. Fiecare al treilea moldovean a devenit sărac în 2022, iar aproape jumătate dintre cei săraci sunt persoane în vârstă. Guvernul abordează aceste probleme prin reforme ale asistenței sociale, concentrându-se pe regionalizarea serviciilor sociale și pe o mai bună direcționare a prestațiilor în numerar.

PROGRESELE PRIVIND IMPLEMENTAREA ODD²

Legendă: ● ODD atinse ● Provoacă rămas ● Provoacă semnificative rămas

● Provoacă majore rămas ● Informație indisponibilă

Tendințe: ↑ În progres sau se păstrează realizările ODD sau ODD-ul atins

↗ Îmbunătățiri moderate

→ Stagnare

↓ Descreștere

●● Informația despre tendințe este indisponibilă

² Raportul privind dezvoltarea durabilă pentru 2023 (sdgindex.org)

2.1.

PREZENTAREA GENERALĂ A REZULTATELOR CADRULUI DE COOPERARE

În 2023 activitatea noastră a fost ghidată de noul Cadru de cooperare, care a intrat în vigoare și va modela direcția activităților ONU în R. Moldova pentru perioada 2023-2027. EȚONU a continuat să sprijine țara în punerea în aplicare a priorităților sale de dezvoltare în conformitate cu agenda de aderare la UE și cu realizarea ODD-urilor, consolidând progresele în cele patru direcții strategice ale activității sale. Aceasta a implicat promovarea drepturilor omului și a egalității de gen, consolidarea capacităților instituționale și de guvernanță, îmbunătățirea calității educației, a serviciilor de sănătate și a asistenței sociale, precum și îmbunătățirea serviciilor și a infrastructurii locale, îmbunătățirea accesului la locuri de muncă decente și promovarea unei dezvoltări reziliente la schimbările climatice.

Progresele înregistrate de R. Moldova în implementarea ODD, susținute în special de contribuțiile semnificative ale ONU, au fost recunoscute [în raportul de progres privind ODD 2023 pentru regiunea ECA](#), poziționând, de asemenea, țara ca model pentru națiunile vecine, oferind perspective valoroase și soluții eficiente la provocările comune ale ODD.

Pentru a consolida integrarea R. Moldova în UE, EȚONU a întreprins mai multe eforturi concertate. Aceasta a inclus discuții la nivel înalt cu Delegația UE, Echipa Europa, oficiali guvernamentali și instituții financiare internaționale, cu scopul de a consolida coordonarea și cooperarea în domeniul dezvoltării în conformitate cu procesul de aderare a R. Moldova la UE. În plus, agențiile ONU și-au cartografiat contribuțiile la Planul național de acțiuni al R. Moldova pentru aderarea la UE 2024-2027, promovând colaborarea și alocarea resurselor. Pentru a susține prioritatea națională de îmbunătățire a calității vieții pentru populațiile vulnerabile, EȚONU a sprijinit inițierea mai multor reforme sociale ambițioase în 2023, inclusiv reforma sistemului de asistență socială, reformele pieței muncii și reforma sistemului de îngrijire timpurie a copiilor.

Aceasta a completat asistența în curs de desfășurare pentru a face față consecințelor războiului din Ucraina asupra alimentelor, energiei și serviciilor esențiale, prin intermediul ofertei de răspuns de urgență pentru dezvoltare, inițiată în anul precedent, împreună cu Planul regional de răspuns pentru refugiați.

SPRIJINUL SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU PRIORITĂȚILE NAȚIONALE DE DEZVOLTARE PRIN INTERMEDIUL CADRULUI DE COOPERARE

Sursa foto: PNUD Moldova

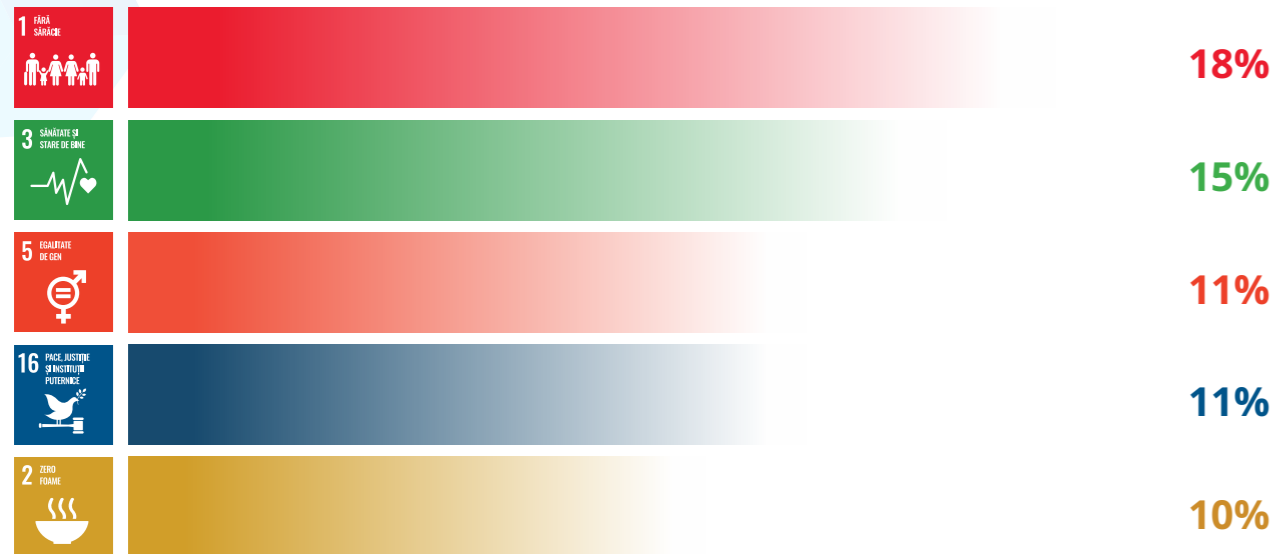

ONU în R. Moldova a reușit să obțină aproximativ 155 de milioane de dolari SUA sub formă de finanțare nerambursabilă pentru punerea în aplicare a planului de lucru comun 2023 (la aceasta se adaugă o finanțare suplimentară de 244 de milioane de dolari SUA sub formă de finanțare nerambursabilă pentru sprijinul acordat refugiaților, care nu este inclusă în prezentul raport). Din această sumă, 122 de milioane de dolari SUA au fost programați (79%), iar restul au fost reportați către anul 2024.

TOP 5 ODD-URI ÎN FUNCȚIE DE CHELTUIELI

*35% din fonduri sunt distribuite între celelalte 12 obiective

Fondurile au fost direcționate către programe și proiecte care acoperă toate ODD-urile, cea mai mare parte a cheltuielilor fiind direcționată către ODD 1, 2, 3, 5 și 16.

Eforturile de îmbunătățire a coerenței, eficacității și eficienței în ceea ce privește punerea în aplicare a programelor, operațiunile și comunicarea au rămas o prioritate, subliniind angajamentul EȚONU de a optimiza sprijinul stipulat în Cadrul de cooperare, de a alinia acțiunile la prioritățile naționale de dezvoltare și de a maximiza impactul.

2.2.

PRIORITĂȚILE, REZULTATELE ȘI PRODUSELE CADRULUI DE COOPERARE

REZULTATUL 1: INSTITUȚII ECHITABILE ȘI FAVORABILE INCLUZIUNII ȘI OPORTUNITĂȚI EGALE PENTRU DEZVOLTAREA UMANĂ

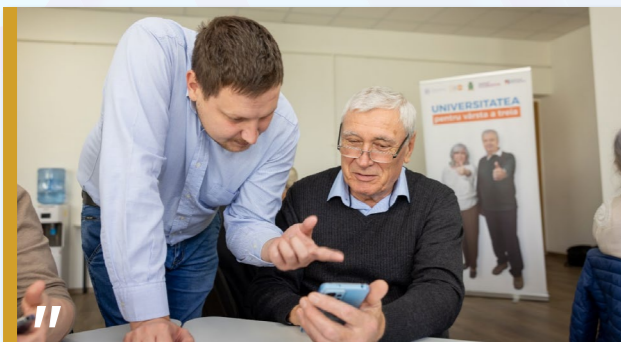
13 Entități ONU: FAO, OIM, OHCHR, UN Women, UNAIDS, PNUD, UNESCO, UNFPA, UNHCR, UNICEF, UNODC, PAM, OMS.

Cheltuieli în 2023: \$ 79,814,424

Un cadru normativ și de politici bazat pe date concrete, care ia în considerare tendințele demografice, promovează o protecție socială care ține seama de gen și se bazează pe drepturile omului, precum și accesul egal la serviciile de bază (Produsul 1.1).

Cadrul național de politici promovează în mod sistematic egalitatea de gen, drepturile omului și accesul echitabil la protecția socială și la serviciile de sănătate, inclusiv la sănătatea sexuală și reproductivă. Cu ajutorul ONU, a fost adoptată o legislație primară și secundară semnificativă în diverse sectoare, inclusiv în domeniul **sănătății** ([Strategia națională de sănătate "Sănătate 2030"](#); [noua Lege a medicamentelor](#); [Programul național de imunizare 2023-2027](#); Programul național de intervenție timpurie în rândul copiilor și planul de acțiune; Planul național de control al cancerului 2023-2025; Mecanismele de protecție financiară pentru a asigura accesul echitabil la serviciile de sănătate pentru refugiații ucraineni; Mai mult, planul de contingență al sectorului sănătății care să asigure că refugiații primesc asistență medicală la frontieră în

caz de incidente; metodologia de calculare a costurilor pentru serviciile HIV accesate de persoanele care consumă droguri, lucrătorii sexuali și bărbații care fac sex cu bărbați); **educație** ([Programul național de dezvoltare a educației incluzive 2024-2027](#)) directiva revizuită privind înscrierea în școli, care permite tuturor copiilor ucraineni să se înscrie în școlile din R. Moldova); **migrație** (noul Program de migrație și azil 2022-2025; Pactul global pentru o migrație sigură, ordonată și regulată; Pactul global privind refugiații; [Programul național de \(re\)integrare a cetățenilor Republicii Moldova implicați în migrație 2023-2027](#)), **servicii sociale** (set de legi, care definesc pachetul minim de servicii sociale și îmbunătățesc mecanismele de finanțare; un nou model de administrare pentru agențiile teritoriale de asistență); **traficul de**

Studierea digitalizării, a implicării și a comunicării la o vârstă avansată este un exercițiu care promovează bunăstarea, previne bolile mintale și exersează memoria." Chiril Răcilă, în vârstă de 74 de ani, se alătură altor 39 de seniori din Republica Moldova și Ucraina la Universitatea pentru Vârsta a III-a. Sursa foto: UNFPA

persoane (Programul național de combatere a traficului de persoane 2024-2028); dizabilități (foaie de parcurs pentru avansarea integrării ABDO în domeniul dizabilității și al îngrijirii); persoanele în etate (Programul național privind îmbătrânirea activă și în condiții bune de sănătate 2023-2027). În plus, asistența acordată de EȚONU a determinat adoptarea unei hotărâri de guvern prin care instituțiile publice au fost mandatate să realizeze proiecții periodice ale populației și să înființeze o echipă națională în acest scop.

Sistemele de sănătate, educație și alimentație sunt consolidate și devin mai rezistente pentru a asigura accesul universal și calitatea serviciilor și pentru a răspunde nevoilor umanitare (Produsul 1.2)

Circa 32.700 de persoane, inclusiv copii și adolescenți, femei însărcinate, mame care alăptează și refugiați, au accesat diverse servicii și programe de **asistență medicală** (cum ar fi asistență ginecologică, asistență de urgență, materiale de maternitate, sprijin psiho-social, prevenirea HIV, reducerea riscurilor și servicii de igienă zilnică și menstruală, printre altele).

Capacitățile tehnice ale sistemului de sănătate au fost consolidate prin achiziția de consumabile medicale și echipamente IT, ceea ce a facilitat îmbunătățirea îngrijirii pentru cancer, a dializei, a serviciilor ginecologice și obstetricale, a screening-ului auditiv pentru copii și a eforturilor de imunizare.

Trei programe de formare revizuite pentru asistență medicală, asistență de urgență și

prevenirea infecțiilor îmbunătățesc și mai mult furnizarea de asistență medicală.

500 de profesioniști din domeniul sănătății și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul managementului operațional și financiar, al dezvoltării infrastructurii de sănătate și al calității îngrijirilor spitalicești.

Instrumentul electronic "Medsafety", lansat în 2023, permite raportarea rapidă a reacțiilor adverse la medicamente, ceea ce ar putea spori calitatea asistenței medicale și încrederea publicului în ceea ce privește siguranța și eficacitatea medicamentelor.

Punerea în aplicare a standardelor și instrumentelor internaționale a asigurat calitatea și reziliența serviciilor în 23 de spitale raionale și 2 institute naționale (cu accent pe serviciile chirurgicale și prevenirea infecțiilor) și în laboratoarele de sănătate publică. În plus, 10 laboratoare și unități de sănătate publică au beneficiat de echipamente pentru a-și spori rezistența în situații de urgență.

Avem nevoie de o gamă completă de instrumente pentru rezultate medicale sigure și precise. Pacienții solicită adesea ajutor în condiții critice, iar medicii au nevoie urgentă de rezultatele testelor de laborator pentru a interveni." Ina Cristian, medic în cadrul Laboratorului de Microbiologie al Agenției Naționale de Sănătate Publică. Sursa foto: OMS Moldova

S-au înregistrat îmbunătățiri semnificative în domeniul îngrijirii ginecologice și obstetricale, inclusiv pentru femeile și fetele cu dizabilități, cele aflate în detenție și cele refugiate. Acest progres a fost sprijinit de furnizarea de echipamente esențiale, inclusiv ambulanțe, rezervoare de sânge, scaune ginecologice adaptate pentru persoanele cu dizabilități, manechine pentru dezvoltarea abilităților și consumabile medicale. În plus, în 12 spitale au fost înființate cabinete de colposcopie complet dotate pentru controlul colului uterin.

Ecaterina, o deținută însărcinată în 37 de săptămâni, beneficiază de servicii ginecologice de calitate în una dintre cele două penitenciare dotate cu asistența ONU. Sursa foto: UNFPA Moldova

A fost pus în aplicare un program universal de control al auzului, care a permis evaluarea nou-născuților în 28 de maternități și în cinci unități de otorinolaringologie.

Campanii ample de sensibilizare cu privire la imunizare au ajuns la peste 120.000 de persoane la nivel național, inclusiv lucrători din domeniul sănătății, copii, părinți/îngrijitori, profesori, reprezentanți ai APL și refugiați. În plus, 300 de lucrători din domeniul sănătății au sporit eforturile de vaccinare de rutină și de recuperare pentru copii. Colectarea datelor de vaccinare a fost eficientizată prin achiziționarea a 877 de computere, iar 500 de lucrători din domeniul sănătății au fost instruiți în gestionarea datelor de vaccinare.

Copiii moldoveni învață despre sistemul imunitar și importanța vaccinurilor printr-un joc digital. Sursa foto: OMS Moldova

Accesul la **educație** a fost asigurat prin inițiative formale și non-formale, implicând peste 111.300 de copii, inclusiv refugiați. Dintre aceștia, 23.328 de copii au primit materiale didactice, kituri de papetărie și jucării cognitive, cutii Lego/Duplo. Competențele digitale au fost îmbunătățite pentru 33.369 de copii, inclusiv 445 ucraineni, și 329 de profesori, prin înființarea a 70 de laboratoare EduTech (trei dintre acestea fiind dotate cu 72 de laptopuri pentru a facilita învățarea online pentru copiii ucraineni) și a patru săli de clasă EduLIFE.

4.750 de profesioniști din domeniul educației timpurii și-au îmbunătățit cunoștințele în domeniul tehnicilor de învățare prin joc.

Sistemul de educație și formare tehnică și profesională (EFTP) oferă în prezent o formare instituționalizată pentru profesori în domeniul educației sexuale cuprinzătoare, respectând standardele ONU. În plus, studenții în domeniul asistenței sociale sunt educați cu privire la ABDO prin programe de studii formalizate.

Căminele ale 12 școli EFTP oferă spații prietenoase pentru tineri datorită sprijinului ONU.

ONU a sprijinit inițiative de **îmbătrânire activă** în 10 raioane, pilotând Universitatea vârstei a treia la Universitatea de Stat din Moldova. Au fost înființate două centre de recreere pentru a ajuta persoanele în vârstă, inclusiv refugiații, să aibă acces la activități și servicii, promovând legăturile între generații și competențele digitale.

Capacitățile de gestionare a **frontierelor** au fost consolidate pentru treceri mai rapide ale frontierei, cu o mai bună gestionare a identității, procesarea documentelor biometrice, echipamente de înregistrare și un sistem comun de control video pentru vamă.

În domeniul consolidării **sistemului alimentar**, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentară a îmbunătățit controlul siguranței alimentare și comunicarea riscurilor. De asemenea, părțile interesate la nivel național și-au îmbunătățit pregătirea pentru atenuarea riscurilor asociate cu bolile transfrontaliere ale animalelor.

5.000 de copii, inclusiv refugiați, au beneficiat de programe de alimentație datorită sprijinului ONU.

Instituțiile publice și OSC-urile/OBC-urile au capacități sporite pentru a asigura o furnizare de servicii de calitate, durabilă, centrată pe oameni, care răspunde la șocurile și urgențele sociale, economice și de mediu (Produsul 1.3)

În 2023, ONU, instituțiile publice, OSC-urile/OBC-urile și-au unit forțele pentru a îmbunătăți serviciile pentru grupurile marginalizate și pentru a le consolida capacitățile, în special în situații de urgență. Ca urmare, 60.732 de copii au primit sprijin psihologic, iar alți 10.807 au fost asistați la Blue Dots.

329 de romi care locuiesc în cinci localități dens populate de pe malul stâng au acum un acces sporit la sănătate, educație, protecție socială și documentare prin intermediul rețelei de mediatori ai comunității romi.

12 instituții EFTP oferă educație sexuală, iar elevele din patru școli au beneficiat de un program pilot de gestionare a sănătății menstruale.

Valeria, a 14-year-old teenager, lacks paternal care and a stable family environment caring for her ill sister and younger siblings. Her mother hasn't discussed puberty or emotional well-being with her. Attending a reproductive health training was eye-opening for Valeria. She learned about her body, health, and safety.
Sursa foto: UNFPA Moldova

50 de polițiști știu cum să sprijine refugiații din comunitatea LGBTQI+, lucrătorii sexuali, persoanele care trăiesc cu HIV și persoanele care consumă droguri.

77 de profesioniștii ai Autorității tutelare sunt acum mai bine pregătiți în ceea ce privește evaluarea protecției copilului.

Patru OSC care lucrează cu persoane cu dizabilități oferă servicii care țin cont de dimensiunea de gen.

50 de experți îmbunătățesc accesul la sănătate al refugiaților ucraineni cu ajutorul unor instrumente digitale. Șase soluții software permit în prezent monitorizarea bolilor transmisibile, inclusiv în contextul crizei refugiaților.

3.510 angajați guvernamentali din 32 de instituții și-au îmbunătățit capacitățile de gestionare a datelor pentru cadrele politice și bugetare, violența de gen și managementul cazurilor.

Un număr total de 164.800 de moldoveni vulnerabili, inclusiv persoane cu dizabilități și familiile acestora, femei însărcinate / care alăptează, familii vulnerabile cu copii de 0-13 luni și altele, au primit asistență în numerar prin intermediul fondului guvernamental de vulnerabilitate, ca parte a unei protecții sociale care să răspundă la șocuri.

Alina este mamă a 4 copii. Venitul familiei sale este insuficient. Alina a primit ajutor financiar timp de șapte luni pentru a face față provocărilor din perioada rece.
Sursa foto: UNICEF Moldova

Pentru a se asigura că victimele VBG beneficiază de dreptul lor de a avea acces la servicii de sprijin, au fost înființate cinci echipe mobile care au oferit servicii pentru 1008 femei și fete. Un spațiu de siguranță a fost deschis în Ungheni pentru a reduce deficitul de servicii de combatere a VBG.

Deținătorii de drepturi, în special din grupurile vulnerabile, sunt abilitați să acceseze și să solicite servicii publice de calitate (Produsul 1.4)

Peste 11.000 de tineri din grupuri vulnerabile sunt abilitați să ia decizii în cunoștință de cauză cu privire la sănătatea lor, inclusiv în domeniul sexual și reproductiv, ca urmare a intervențiilor non-formale.

500.000 de persoane sunt informate cu privire la mediile sigure și sănătoase din școli.

41 de femei care trăiesc cu HIV și 200 de lucrătoare sexuale din întreaga țară sunt abilitate să își revendice drepturile de a avea acces la mecanismele de management al cazurilor de VBG și au primit sprijin pentru sănătate mintală, iar 1.500 de persoane înțeleg mai bine mecanismul de VBG și resursele disponibile pentru supraviețuitori, ca parte a unei campanii menite să sporească implicarea comunității.

160.000 de persoane sunt educate cu privire la stigmatizarea și discriminarea legate de HIV, contribuind astfel la un mediu mai favorabil incluziunii.

Nevoile și drepturile refugiaților, în special ale celor mai vulnerabili, cum ar fi minoritățile etnice, persoanele cu dizabilități și persoanele în etate, sunt mai bine protejate datorită unei monitorizări a protecției efectuate în întreaga țară. 300 de actori din domeniul umanitar au fost instruiți pentru a oferi servicii care să includă persoanele cu dizabilități.

100 de părinți ucraineni au primit informații privind înscrierea la școală, permițându-le astfel copiilor lor să aibă acces la educație.

ONU a pus accentul pe dezvoltarea abilităților parentale, inclusiv pe implicarea taților, iar aplicația pentru părinți Bebbu, descărcată de 15.000 de ori în Moldova, oferă îndrumări privind creșterea copiilor, alimentația, învățarea timpurie și sănătatea.

Instituțiile de stat și OSC-urile asigură o prevenire eficientă și un răspuns multisectorial îmbunătățit pentru a aborda toate formele de violență față de femei, inclusiv practicile dăunătoare și normele și stereotipurile discriminatorii de gen (Produsul 1.5)

Aprobarea [Programului național de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței domestice 2023-2027](#) a dus la înființarea unei agenții guvernamentale [care să supravegheze legislația și politicile relevante în materie de VBG](#). În plus, au fost adoptate reglementări pentru serviciul specializat pentru victimele violenței sexuale din municipiul Ungheni și pentru aplicarea mai strictă a protecției juridice pentru evaluarea gravității leziunilor corporale.

Cu sprijinul ONU pentru MMPS, resursele VBG din țară sunt acum cartografiate.

Supraviețuitoarele VBG beneficiază de servicii de sănătate de mai bună calitate, 88% din unitățile de asistență medicală primară având cel puțin un furnizor de servicii medicale calificat. În plus, a fost creată o rețea de unități VBG în 11 spitale, iar Centrul de Medicină Legală a fost renovat și dotat pentru a răspunde nevoilor supraviețuitoarelor.

Peste 6.700 de furnizori de servicii din diferite sectoare, inclusiv poliție, sectorul social și cel al sănătății, procurori și profesori, și-au îmbunătățit competențele pentru a preveni, combate și răspunde la VBG și la violența domestică.

Coordonatorii VBG staționați în zece agenții teritoriale de asistență socială au primit 10 automobile pentru a spori coordonarea serviciilor de prevenire și răspuns la VBG în 34 de raioane.

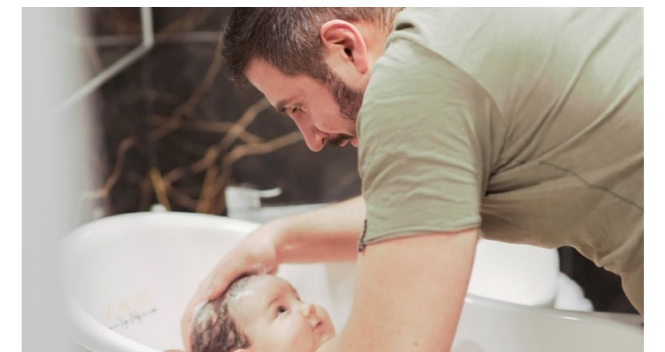
57.000 de persoane, inclusiv tineri, femei, persoane în etate, persoane cu dizabilități și membri ai populației de etnie romă, au fost abilitate să își consolideze capacitatea de rezistență împotriva VBG. Acestea au primit sprijin psiho-social, consiliere juridică și informații privind drepturile femeilor și sănătatea sexuală și reproductivă. În plus, acestea au fost îndrumate atât către servicii specializate pentru VBG, cât și către servicii specializate în alte domenii decât VBG, și au primit kituri pentru demnitate și tichete pentru gestionarea igienei menstruale.

Prin intermediul a 33 de spații sigure, aceștia au avut posibilitatea de a socializa și de a-și reconstrui rețelele sociale prin intermediul unor activități recreative și de formare a abilităților de viață. 3898 de supraviețuitoare ale VBG și cele aflate în situație de risc, precum și 1.028 de femei refugiate au beneficiat de sprijin pentru managementul de caz, asistență psihologică și socială, asistență juridică, asistență medicală și asistență în numerar.

Parteneriatul dintre ONU și OSC/OBC a ajuns la 26.232 de copii cu activități de prevenire a violenței și a informat 136.207 persoane cu privire la resursele disponibile în materie de VBG.

Sensibilizarea generală cu privire la VBG a crescut prin campanii de informare care au ajuns la peste 970.000 de persoane.

Peste 40 de instituții și OSC-uri sunt dotate pentru a aborda normele discriminatorii de gen și drepturile sexuale și reproductive ale tinerilor, iar 5 organizații conduse de femei au fost sprijinite cu granturi mici pentru a pune în aplicare inițiative de prevenire a VBG, cu accent pe consolidarea coeziunii sociale între femei, tineri și persoane în etate din comunitățile de refugiați și cele gazdă.

Sursa foto: UNFPA Moldova

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 1

32,700

de persoane, inclusiv copii și adolescenți, femei însărcinate, mame care alăptează și refugiați, au accesat diverse servicii și programe de asistență medicală

33,369

de copii, dintre care 445 de ucraineni, și-au îmbunătățit **competențele digitale** prin înființarea a 70 de laboratoare EduTech

111,300

de copii, inclusiv refugiați, au avut acces la **educație** formală și informală

6,700

de furnizori de servicii din diverse sectoare și-au îmbunătățit competențele pentru a preveni, combate și răspunde la **VBG și la violența domestică**

160,000

de persoane sunt educate cu privire la **stigmatizarea și discriminarea legată de HIV**

970,000

de persoane au fost sensibilizate cu privire la **VBG prin campanii de informare**

164,800

de moldoveni vulnerabili, au primit **asistență în numerar** prin intermediul fondului guvernamental de vulnerabilitate

1,008

emei și fete, victime ale **VBG**, au accesat **serviciile de sprijin** oferite de 5 echipe mobile

11,000

de tineri din grupuri vulnerabile abilitați să ia **decizii în cunoștință de cauză** cu privire la **sănătatea lor**, inclusiv în domeniul sexual și reproductiv

Sofronie este pensionar voluntar, pasionat de șah. Își petrece după-amiezile la liceul din satul Chetrosu, aflat la 200 km distanță de Chișinău, dedicându-și timpul liber pentru a-i învăța pe băieți și fete să joace șah. Prioritatea principală a lui Sofronie este să ofere copiilor un instrument care să-i ajute să prospere. El este convins că "șahul este cel mai interesant joc din lume" și că copiii merită să cunoască și să se bucure de beneficiile acestui joc.

"Prin șah, ei își dezvoltă abilitatea de a se concentra, de a memora și devin mai încrezători în ei înșiși. Copiii se bucură enorm atunci când câștigă", împărtășește mândru profesorul. "De exemplu, două fete care au început în clasa a doua au învățat să joace destul de bine într-un an, ajungând la același nivel cu băieții care jucau de mai mult timp."

Ionela, o elevă în vârstă de nouă ani, este unul din copiii care frecventează aceste cursuri. Ea consideră că șahul nu numai că a ajutat-o să-și facă noi prieteni, dar i-a adus și rezultate mai bune la matematică.

Sursa foto: UNICEF Moldova

REZULTATUL 2: GUVERNANȚĂ PARTICIPATIVĂ ȘI COEZIUNE SOCIALĂ

13 Entități ONU: FAO, IFAD, OIM, UIT, OHCHR, UN Women, UNAIDS, PNUD, UNECE, UNFPA, ICNUR, UNICEF, UNICRI.

Cheltuieli în 2023: \$ 21,000,485

În 2023, ONU și-a intensificat sprijinul în domeniul guvernării participative și al coeziunii sociale, inclusiv în ceea ce privește egalitatea de gen, participarea tinerilor și includerea refugiaților și a altor grupuri vulnerabile.

Cadrul de reglementare și capacitățile instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale sunt îmbunătățite pentru a promova drepturile omului, egalitatea de gen, nediscriminarea și responsabilitatea (Produsul 2.1)

Egalitatea de gen (EG) a fost promovată în cadrul politicilor naționale și locale, după cum reiese din adoptarea mai multor documente de politică: [Programul de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova 2023-2027](#), [Programul național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea subliniază](#) angajamentul guvernului de a spori participarea femeilor în aceste domenii.

[Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice \(MFP\) pentru 2023-2030](#) a introdus cerințe de finanțare a EG, integrând perspectivele de gen în cadrul bugetar pe termen mediu și stabilind indicatori sensibili la dimensiunea de gen în programele bugetare și în auditul intern, pentru a asigura alocarea de resurse pentru promovarea EG.

54% dintre APL la nivel de raion au elaborat și bugetat planuri anuale de acțiune pentru tineret folosind resurse proprii. În 2023, o rețea extinsă de 60 de centre de tineret a ajuns la aproximativ 50.000 de tineri din întreaga țară.

Ala Roșcovanu, dedicată dezvoltării tinerilor, conduce Centrul de Tineret din Ustia, raionul Dubăsari. Împreună cu tinerii din zonă, ea a transformat un spațiu de la Casa de Cultură într-un centru primitor. "Am vrut ca adolescenții să aibă un spațiu pentru ideile lor și să se simtă bine", spune Ala. Centrul de Tineret Ustia, care a primit peste 250 de tineri în anul inaugural, este un centru de dezvoltare a tinerilor și de inspirație comunitară.

Sursa foto: UNFPA

2.530 de reprezentanți ai instituțiilor guvernamentale și neguvernamentale din întreaga țară, inclusiv de pe malul stâng, au dobândit cunoștințe și competențe sporite pentru a promova și proteja drepturile omului, în special ale grupurilor vulnerabile, cum ar fi copiii, persoanele cu dizabilități, persoanele LGBTIQ+ și refugiații. În plus, funcționarii publici

au acum acces la o formare instituționalizată privind integrarea drepturilor omului în activitatea autorităților publice prin intermediul Institutului de Administrație Publică, ceea ce le îmbunătățește ABDO.

Scopul nostru ca profesori este de a le arăta elevilor că, în ciuda diferențelor de etnie, dizabilitate, religie sau statut social și economic, suntem cu toții egali în drepturi și că fiecare viață contează. Îmbrățișarea unicității noastre favorizează aprecierea pentru noi înșine și pentru ceilalți. Ludmila Rusnac, profesoară participantă la un atelier de lucru axat pe școlarizare incluzivă și coeziune socială.

Cu sprijinul EȚONU, o revizuire a cheltuielilor din sectorul sănătății a identificat 275,4 milioane de lei (circa 15,5 milioane de dolari SUA) în cheltuieli ineficiente, deschizând calea pentru o alocare mai eficientă a resurselor.

Instituțiile de la toate nivelurile au capacități sporite de producere, partajare și utilizare a datelor dezagregate de calitate, în conformitate cu prioritățile naționale și în conformitate cu standardele și metodologiile internaționale (Produsul 2.2)

Sprijinul acordat de EȚONU Biroului Național de Statistică (BNS) a dus la aprobarea [Programului de dezvoltare a sistemului statistic 2023-2026](#), care vizează îmbunătățirea disponibilității și a exactității datelor pentru un proces decizional informat.

[Raportul național de progres privind ODD](#), susținut de ONU, a evidențiat deficiențe în ceea ce privește datele pentru 35% din indicatorii naționalizați, ceea ce a determinat elaborarea de către BNS a unei foi de parcurs pentru monitorizarea ODD, inclusiv a indicatorilor legați de copii și de gen.

De asemenea, BNS și-a consolidat capacitățile digitale pentru recensământul pilot, acoperind 22.000 de gospodării și facilitând interoperabilitatea datelor administrative cu diverse instituții publice și private.

Un set de indicatori privind drepturile în materie de sănătate a fost elaborat în colaborare de către Biroul Avocatului Poporului, Consiliul pentru Egalitate și BNS, cu sprijinul EȚONU. Scopul este de a informa procesele de elaborare a politicilor și de raportare națională și internațională în această privință.

Asistența tehnică din partea EȚONU a îmbunătățit calitatea datelor pentru grupurile vulnerabile și marginalizate. În special, BNS a analizat sărăcia în rândul copiilor, care a stat la baza reformei majore a asistenței sociale "Restart" din 2023. Datele sunt în prezent publice.

Eforturile pentru persoanele cu dizabilități au inclus consolidarea sistemului informațional privind dizabilitățile, digitizarea arhivelor legate de dizabilități și elaborarea de regulamente pentru colectarea datelor privind dizabilitățile.

Inițiativele EȚONU în materie de date privind HIV au dus la elaborarea unui raport de țară care va sta la baza [Monitorizării globale a SIDA în 2023](#), orientând prioritățile în cadrul Programului național de combatere a SIDA și sprijinind elaborarea unei propuneri de granturi pentru persoanele afectate de HIV.

Planul de răspuns pentru refugiați (PRR) 2024 al Republicii Moldova a utilizat date din trei evaluări din 2023: una care abordează dimensiunea de gen a crizei refugiaților, alta care se concentrează pe nevoile sectoriale specifice și o a treia dedicată nevoilor romilor și persoanelor în etate. EȚONU a asigurat elaborarea unui PRR care să integreze dimensiunea de gen, iar progresele înregistrate în furnizarea de asistență umanitară sensibilă la dimensiunea de gen sunt evidente în raportul privind Cadrul de responsabilitate de gen localizat, în care 44% dintre criteriile sunt îndeplinite în totalitate și 47% sunt îndeplinite parțial.

600 de actori umanitari au dobândit cunoștințe în domeniul colectării sistematice de date dezagregate.

Oamenii din R. Moldova, în special cei mai vulnerabili și marginalizați, sunt abilitați să își revindică și să își exercite drepturile omului și să participe în mod semnificativ la viața publică și civică, la guvernare și la procesele decizionale (Produsul 2.3)

Alegerile locale generale din 2023 au marcat un

maxim istoric în ceea ce privește reprezentarea femeilor în guvernarea locală, femeile obținând 40,3% din locurile în consiliile locale (o creștere de aproape 4% față de 2019) și 33,3% din locurile în consiliile raionale (o creștere de 6,2%), depășind obiectivele Cadrului de cooperare. În plus, în comparație cu alegerile precedente, cu 15% mai multe femei au candidat pentru funcții în consiliile locale. ONU a sprijinit 301 femei aspirante și candidate (inclusiv 11 cu dizabilități, 5 de etnie romă, 55 de tinere) să candideze la alegerile locale din 2023, dintre care 146 au intrat în cursa electorală și 81 au fost alese, inclusiv două femei cu dizabilități.

Svetlana Racul, primara satului Boscana, dă un exemplu, încurajând participarea incluzivă la luarea deciziilor, indiferent de profesie.
Sursa foto: PNUD Moldova

123 567 de persoane au dobândit o mai bună înțelegere a proceselor electorale prin programe de mentorat, campanii de sensibilizare și inițiative de educație electorală. În ciuda progreselor, femeile au rămas ținta [violentei politice de gen](#), 216 cazuri de [remarci sexiste](#) fiind documentate în timpul alegerilor locale. ONU și [partenerii](#) au desfășurat o campanie împotriva violentei politice față de femei.

EȚONU a continuat să abiliteze societatea civilă și, în special, grupurile marginalizate, pentru a milita și a-și revendica drepturile. Acest lucru a dus la crearea a trei noi grupuri de advocacy care au reunit 54 de participanți care au exprimat preocupările persoanelor cu dizabilități, în timp ce 22 de femei și fete cu dizabilități au pledat pentru noul program național privind incluziunea persoanelor cu dizabilități printr-o declarație comună.

Participarea tinerilor la viața publică a fost stimulată de 17 inițiative conduse de tineri care promovează angajamentul civic din perspectiva egalității de gen. 180 de tineri, inclusiv persoane cu dizabilități, refugiați și grupuri etnice minoritare, s-au implicat activ în consultări pentru elaborarea primului raport

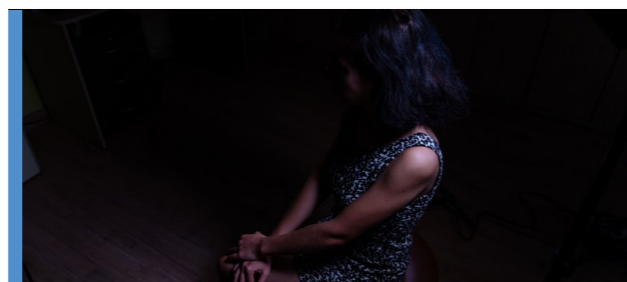
național privind progresele înregistrate în ceea ce privește ODD.

Eugen, născut cu o deficiență de vorbire, își găsește încrederea și motivația ca membru al echipei ONU Moldova, sfidând stereotipurile societății.
Sursa foto: UNICEF Moldova

40 de persoane au pledat pentru incluziunea romilor, în special a femeilor rom, prin intermediul unui dialog național.

3.317 femei din întreaga țară au dobândit cunoștințe despre prevenirea VBG și despre serviciile disponibile prin intermediul inițiativelor de abilitare ale EȚONU.

Anna, originară din Bălți, a recurs la industria sexului pe fondul dificultăților financiare, încercând să își întrețină copiii și mama. La fel ca și alte lucrătoare sexuale, Anna a fost abilitată să se confrunte cu auto-stigmatizarea și a dobândit instrumente pentru a avea acces la servicii esențiale, cum ar fi testarea HIV.*
Sursa foto: UNAIDS Moldova

În total, 77 de OSC au fost abilitate să promoveze drepturile omului și justiția socială. Dintre acestea, 40 s-au axat pe promovarea coeziunii sociale, 17 și-au sporit cunoștințele cu privire la raportarea alternativă și la modul de implicare în comitetele ONU (de ex., Comitetul pentru drepturile persoanelor cu dizabilități și Comitetul pentru eliminarea discriminării rasiale), iar 20 au promovat mesaje bazate pe drepturile HIV pe ambele maluri ale Nistrului.

Aceste douăzeci de OSC-uri au ajuns la 150.000 de persoane de pe ambele maluri prin intermediul unor campanii de sensibilizare. În plus, 3.000 de persoane au beneficiat de teste HIV prin aceste eforturi. 41 de femei care trăiesc cu HIV și-au îmbunătățit cunoștințele cu privire

la drepturile lor și la mecanismele de exercitare a acestora.

Actorii guvernamentali și neguvernamentali și-au consolidat capacitățile și resursele pentru a face față crizei umanitare, pentru a menține pacea și securitatea la nivel național și regional și pentru a asigura accesul la justiție pentru toți (Produsul 2.4)

În 2023, atât actorii statali, cât și cei non-statali au rămas angajați să abordeze criza umanitară și provocările care decurg din aflulul de refugiați din Ucraina, primind sprijin din partea EȚONU în acest demers. În total, 42.327 de persoane (28.195 de femei și fete și 14.132 de bărbați și băieți) au avut acces la informații, bunuri și resurse vitale prin intermediul asistenței ONU. Dintre aceștia, 17.206 erau refugiați ucraineni (11.157 de femei, 1.491 de fete, 3.296 de bărbați și 1.262 de băieți).

Accesul refugiaților la servicii și căi de atac juridice a fost consolidat. Peste 65.000 de refugiați și apatrizi au beneficiat de consiliere juridică în 2023, dintre care 1.500 de refugiați au fost asistați direct în soluționarea reclamațiilor și preocupărilor legate de protecția temporară. Opt ghișee de protecție au funcționat la centrele de înscriere pentru ajutorul în numerar pentru a oferi consiliere cu privire la drepturile legale.

245 de reprezentanți guvernamentali, inclusiv profesioniști din domeniul juridic, autorități de gestionare a frontierelor și poliția de frontieră au consolidat capacitățile legate de dreptul umanitar, drepturile refugiaților, statutul juridic și protecția acestora.

Contribuția EȚONU la îmbunătățirea accesului la justiție pentru toți a consolidat programele de probațiune, de care au beneficiat în mod notabil copiii infractori, crescând șansele acestora de a evita închisoarea. În același timp, programele de schimbare a comportamentului au crescut probabilitatea de reintegrare cu succes pentru aceste persoane. În plus, copiii victime și martori ai infracțiunilor din Regiunea Sud și Tiraspol beneficiază acum de servicii Barnahus îmbunătățite.

Persoanele cu dizabilități beneficiază de un sprijin mai bun în ceea ce privește accesul la drepturile lor, datorită formării avocaților Centrului Național de Asistență Juridică Garantată de Stat și dezvoltării instrumentelor de monitorizare de către birourile Avocatului Poporului.

În 2023 EȚONU a acordat prioritate coeziunii sociale și eforturilor de consolidare a păcii. Peste 90 de inițiative ale societății civile au consolidat coeziunea socială și încrederea comunității, implicând refugiați și comunități gazdă, femei și tineri de pe ambele maluri ale Nistrului, de care au beneficiat în cele din urmă peste 25.000 de persoane. În plus, 42 de tineri de pe ambele maluri au creat împreună opt soluții digitale de consolidare a păcii.

Consiliul consultativ al femeilor pentru consolidarea durabilă a păcii (CCF), înființat cu sprijinul EȚONU, a continuat să își îndeplinească mandatul în 2023 și a avansat progresiv în direcția identificării provocărilor cu care se confruntă femeile afectate de conflict de pe ambele maluri, printr-o serie de activități și inițiative comune care au condus la co-crearea și aprobarea a două documente neoficiale, unul privind documentația economică și unul privind documentația civilă, care urmează să fie înaintate părților implicate în negocierile privind conflictul în 2024.

În plus, 3.050 de angajați din organele poliției au beneficiat de formare personalizată pentru a-și îmbunătăți abilitățile de tactică defensivă, comunicarea cu resortisanții țărilor terțe și identificarea persoanelor care necesită protecție internațională, ceea ce le-a permis să ofere servicii profesionale mai bune și să mențină securitatea publică, inclusiv la punctele de control la frontieră.

1.030 de reprezentanți ai OSC și ai autorităților centrale și locale și-au sporit capacitatea în ceea ce privește egalitatea de gen în acțiunile umanitare (inclusiv VBG și PEAS) și SADDD.

Mai mult de 90 de profesioniști din domeniul mass-media sunt acum capabili, după ce au beneficiat de cursuri de formare, să relateze într-o manieră care să respecte mai mult drepturile omului, să țină seama de dimensiunea de gen și de conflicte.

În 2023 EȚONU a abordat, de asemenea, discursul instigator la ură, abilitând 41 de profesioniști din organele de drept, inclusiv poliția, sistemul judiciar și procuratura generală, să identifice, să combată și să investigheze cazurile de discurs instigator la ură. Unii dintre ei au fost, de asemenea, instruiți pentru a susține sesiuni de sensibilizare cu privire la discursul instigator la ură.

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 2

"Când am participat pentru prima dată la una din activitățile organizate de Centrul de Tineret, am înțeles că acesta este locul meu. Este despre mine.", spune Nicoleta Reaboi, elevă în clasa a 9-a la Liceul "Vasile Coroban" din orașul Glodeni și voluntară la Centrul de Tineret din aceeași localitate.

Ea are 15 ani și participă activ la diverse activități organizate în localitate. Din februarie 2023 până în prezent, tânăra a reușit să acumuleze o experiență bogată și să contribuie la dezvoltarea comunității sale.

"Am vrut ca și alți tineri să simtă ceea ce am simțit eu: curaj, apreciere, devotament, motivație, prietenie, recunoștință", a spus Nicoleta. Ea este ferm convinsă că fiecare poate contribui la îmbunătățirea comunității sale, motiv pentru care a invitat mai mulți tineri la Centru. "Centrele de Tineret, ONG-urile pentru tineri, diferite proiecte și programe create pentru tineri contribuie la faptul că vocile lor să fie auzite", consideră Nicoleta.

Sursa foto: UNFPA Moldova

REZULTATUL 3: CREȘTEREA PROSPERITĂȚII COMUNE ÎNTR-O ECONOMIE DURABILĂ

Cadrele politice și instituționale creează un mediu favorabil dezvoltării economice incluzive și durabile care promovează crearea de locuri de muncă productive și decente (Produsul 3.1)

În 2023, EȚONU a făcut progrese semnificative prin îndrumare în materie de politici, advocacy și expertiză tehnică pentru a sprijini R. Moldova în consolidarea cadrelor sale politice și instituționale în vederea promovării unei dezvoltări economice incluzive și durabile. Printre principalele realizări se numără ratificarea Convenției [190 a ILO privind violența și hărțuirea sexuală la locul de muncă](#), subliniind angajamentul R. Moldova de a promova medii de lucru sigure și echitabile.

În conformitate cu candidatura R. Moldova la UE, s-au intensificat eforturile de armonizare a legislației naționale cu acquis-ul comunitar. EȚONU a avut un rol esențial în stabilirea de priorități în ceea ce privește armonizarea legislației și a politicilor, axându-se în special asupra justiției și drepturilor economice, a ocupării forței de muncă și a condițiilor de muncă (noul [program de sprijinire a antreprenoriatului feminin](#), ca răspuns la diferențele de gen exacerbate în domeniul antreprenoriatului din cauza pandemiei COVID-19; [Strategia națională privind agricultura și dezvoltarea rurală \(2023-2030\)](#), care semnalează angajamentul de a promova crearea de locuri de muncă echitabile și favorabile incluziunii în zonele rurale, [Legea privind controalele oficiale în sectorul agroalimentar etc.](#)). [Cu sprijinul EȚONU a fost elaborată o foaie de parcurs specifică pentru ajustarea cadrului juridic și instituțional național](#)

ONU acordă asistență fetelor și femeilor române în depășirea obstacolelor de angajare în muncă din cauza educației formale limitate și a rolurilor de gen conservatoare din familie. Acest efort are ca scop integrarea pe piața muncii și atenuarea discriminării pe criterii etnice și a excluziunii sociale. Ana și Anastasia Dohan, surori gemene de etnie romă din Soroca, în vârstă de 20 de ani, și-au mărit veniturile prin broderie și confecționarea de fețe de masă și șervețele cu modele florale elaborate. Beneficiind de suport sub formă de burse și echipament, au construit o mică afacere de familie. Sursa foto: ILO Moldova

[moldovenesc în ceea ce privește ocuparea forței de muncă și condițiile de muncă, siguranța și securitatea în muncă, protecția tinerilor la locul de muncă în raport cu acquis-ul comunitar.](#)

În pofida provocărilor reprezentate de crizele economice, energetice și de refugiați ca urmare a conflictului din Ucraina, R. Moldova a pus în aplicare inițiative de reziliență economică. Printre acestea se numără instituirea unui barometru de monitorizare a întreprinderilor, dispoziții pentru dereglementarea activităților antreprenoriale, protejând în același timp drepturile lucrătorilor, precum și formularea de portofolii de investiții în domenii-cheie de creștere economică.

Cu sprijinul EȚONU, R. Moldova și-a consolidat capacitatea instituțională de promovare a integrării sociale și economice a refugiaților, prin implementarea a 24 de măsuri adaptate, cum ar fi facilitarea accesului pe piața muncii, susținerea activităților antreprenoriale, programe "bani în schimbul muncii", tichete pentru îngrijirea copiilor, programe de orientare pentru femei în domeniul muncii online și programe de orientare a transportatorilor, precum și prin desfășurarea de campanii de informare privind ocuparea forței de muncă și organizarea de târguri de locuri de muncă.

Principalele instituții de pe piața forței de muncă și-au consolidat capacitățile de prevenire și combatere a excluziunii forței de muncă și de îmbunătățire a protecției la locul de muncă. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă dispune de capacități mai bune de evaluare a performanțelor sale și de îmbunătățire a proceselor operaționale, iar Inspectoratul de Stat al Muncii poate aplica tehnici moderne de inspecție pentru a preveni și aborda problema muncii nedeclarate și subdeclarate.

Maria Caraman, mamă a cinci copii din Condrătești / Ungheni, și-a transformat pasiunea din copilărie pentru creșterea puilor într-o afacere în 2021. În ciuda provocărilor legate de incubatoare de mână a doua neproductive și costisitoare pentru întreținere, Maria a perseverat. După ce a participat la cursuri de formare pentru întreprinderi mici, a elaborat un plan de afaceri și a obținut o subvenție în 2023. Cu acest sprijin, Maria a achiziționat un incubator de înaltă performanță, dublându-și capacitatea de la 350-400 de pui la 700 de pui. Sursa foto: PNUD Moldova

Cadrul de reglementare și instituțiile promovează abilitarea economică a femeilor și accesul egal al acestora la locuri de muncă decente (Produsul 3.2)

În 2023 EȚONU a colaborat cu guvernul pentru a consolida accesul femeilor la locuri de muncă și abilitarea economică prin creșterea disponibilității îngrijirilor instituționalizate

pentru copii prin schimbări de politici, intervenții instituționale, ajustări ale programelor de studii și campanii de sensibilizare.

Un pas important a fost atins odată cu aprobarea [Programului național pentru servicii de îngrijire a copiilor sub 3 ani](#). Aceasta a fost urmată de aprobarea [Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea serviciilor alternative de îngrijire a copiilor](#), de un nou regulament [sanitar național pentru instituțiile de educație timpurie](#) și de actualizări ale standardelor ocupaționale pentru îngrijitori. Documentele au apărut în urma unor procese consultative și au fost susținute de expertiza tehnică din partea EȚONU.

Pentru a susține păstrarea locurilor de muncă de către femei, pentru a extinde participarea acestora pe piața muncii și pentru a facilita accesul părinților la serviciile publice, EȚONU și-a sporit asistența cu investiții tangibile menite să îmbunătățească serviciile. Ca urmare, au fost renovate șapte creșe din grădinițele publice din diverse regiuni (Chișinău, Sîngerei, Rîșcani, Glodeni, Cahul, Ungheni și Căușeni). În plus, în cadrul Inspectoratului Național de Poliție a fost înființat un centru alternativ de îngrijire a copiilor, iar în cadrul instituțiilor publice, inclusiv în patru municipii și nouă birouri teritoriale ale Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, au fost înființate unsprezece spații prietenoase familiei/copilului.

EȚONU a facilitat dezvoltarea și acreditarea cursurilor de dezvoltare profesională pentru îngrijitori la un colegiu pedagogic din Chișinău, cu programe similare reproduse în Soroca și Cahul, ceea ce indică instituționalizarea educației timpurii în cadrul sectorului educațional din Moldova. Aceasta contribuie la îmbunătățirea competențelor și calificărilor celor care se ocupă de îngrijirea copiilor în întreaga țară, în regiunile Centru, Sud și Nord.

În cele din urmă, sensibilizarea opiniei publice cu privire la importanța îngrijirii instituționalizate și a politicilor favorabile familiei în promovarea abilitării economice a femeilor a fost sporită prin intermediul unei campanii de informare cuprinzătoare și a eforturilor de sensibilizare desfășurate de ONU în colaborare cu Camera de Comerț și Industrie și Confederația Națională a Patronatelor.

Întreprinderile sunt mai rezistente la crize și au capacități consolidate de a utiliza eficient resursele, de a genera locuri de muncă decente și de a integra inovațiile pentru a spori productivitatea și competitivitatea (Produsul 3.3).

Eforturile noastre colective în 2023 au dat rezultate tangibile, abilitând antreprenorii, încurajând reziliența economică și promovând o creștere favorabilă incluziunii în întreaga țară. Peste 7.000 de oameni de afaceri, inclusiv 3.676 de femei moldovence, 2.363 de femei refugiate și 217 tinere antreprenoare, au avut acces la oportunități de angajare și de dezvoltare a afacerilor, prin intermediul unor cursuri de instruire și mentorat personalizate, strategii de dezvoltare a afacerilor, sprijin financiar, digitalizare, marketing, consultanță juridică și producție mai ecologică. Antreprenoarele au experimentat o mai mare încredere în sine și abilități de comunicare.

II *Viața mea este împărțită în două etape - înainte de a participa la proiecte și după" - Olesia Placinta, subliniind impactul profund al inițiativelor de responsabilizare asupra dezvoltării sale personale și profesionale. Cu sprijinul ONU și al partenerilor, Olesia a restructurat afacerea familiei sale cu oi. Consilierea și cursurile de antreprenariat i-au permis să obțină subvenții, pe care le-a investit în infrastructura esențială și în echipamente de prelucrare a laptelui. Colaborând cu Universitatea Tehnică din Moldova, ea perfecționează acum o rețetă de iaurt pentru a-și extinde afacerea. Sursa foto: UN Women Moldova* **II**

76 de întreprinderi (dintre care opt de pe malul stâng și din Găgăuzia) și-au extins capacitățile de producție prin adoptarea de noi tehnologii. Ca urmare, 1/3 dintre acestea și-au îmbunătățit vânzările și capacitățile de export.

EȚONU a prioritarizat îmbunătățirea serviciilor de dezvoltare a afacerilor (SDA) în 2023, încurajând colaborarea, schimbul de cunoștințe și

Întreprinderea "Rassvet", lider în angajarea persoanelor cu deficiențe de vedere, are acum noi mașini. Aceste mașini reciclează seringile de la unitățile medicale locale pentru a le transforma în clește pentru rufe și umerase. Având în vedere planurile viitoare de a produce accesorii din plastic pentru geamuri, întreprinderea va crea șase noi locuri de muncă și va menține locurile de muncă existente. Sursa foto: PNUD

inovarea în cadrul comunității locale de afaceri. 29 de SDA, inclusiv hub-uri de afaceri și cluburi de eficiență a resurselor și de producție mai curată, au fost supuse îmbunătățirilor pentru a deveni platforme vitale de networking și de consolidare a capacităților pentru întreprinderile de pe ambele maluri ale râului, sprijinind întreprinderile existente și încurajând altele noi.

11 clustere economice, create în Cahul, Ungheni, Nisporeni/Strășeni, Dubăsari, Criuleni și Cimișlia/Basarabeasca, prin parteneriate cu implicarea a 97 de agenți economici și actori locali, promovează specializarea economică în Vinificație, Horticultură, Turism rural, Mobilă și Zootehnie prin abordarea lanțului valoric.

Înființarea a 285 de noi întreprinderi a dus la crearea a peste 500 de locuri de muncă, promovând stabilitatea economică în comunitățile moldovenești. În special, 140 de întreprinderi conduse de femei au beneficiat de sprijin în toate etapele - inițiere, consolidare și formalizare - ceea ce a favorizat o creștere economică favorabilă incluziunii de gen.

Accentul pus de EȚONU pe promovarea egalității de gen în sectorul privat a făcut ca alte cinci companii, printre care și banca OTP, să subscrie la principiile de abilitare a femeilor (PAF), ceea ce reprezintă un pas important în direcția promovării unor medii de afaceri incluzive și echitabile.

Prin intermediul sprijinului de urgență acordat de ONU, 4.054 de mici agricultori din mediul rural, dintre care 1.274 de femei și 938 de tineri, și-au consolidat capacitatea de rezistență în fața crizelor. Ajutorul tehnic și distribuirea de inputuri agricole, în special furaje și semințe, au permis comunităților rurale să facă față în mod eficient provocărilor, promovând o agricultură și mijloace de trai durabile.

Oamenii din R. Moldova, în special cei rămași în urmă, au acces îmbunătățit la protecție adecvată și condiții de muncă sigure, la cunoștințe, la competențe solicitate și la resurse pentru a promova capacitatea de inserție profesională, competitivitatea și cultura antreprenorială (Produsul 3.4)

În 2023 EȚONU a rămas dedicat abilitării celor mai vulnerabile persoane cu abilități și cunoștințe pentru a intra pe piața muncii. Aproximativ 12.800 de persoane (inclusiv 3 400 de refugiați și solicitanți de azil, 40 de persoane de etnie romă și 170 de persoane din regiunea transnistreană, majoritatea fiind femei și fete) și-au îmbunătățit capacitatea de angajare prin formare profesională, consiliere în domeniul ocupării forței de muncă, sesiuni de informare privind oportunitățile de angajare și cursuri de perfecționare și recalificare. Eforturile au încurajat participarea femeilor în domeniul netraditional precum ȘTIM și TIC.

Galina, o refugiată ucraineană, a absolvit cursuri de conducere și de afaceri și a înființat "SmileKids", un centru pentru copii care deservește familiile vorbitoare de limbă rusă din Ucraina și Moldova. Galina a obținut finanțare pentru a înregistra afacerea, a închiria o clădire și a deschide un cont bancar. Sursa foto: UN Women Moldova

Pentru a promova carierele ȘTIM, elevii din 6 localități au beneficiat de laboratoare bine echipate, inclusiv cinci laboratoare digitale la nivel național și un laborator de fizică în Chișinău.

Prin intermediul programelor antreprenoriale ale EȚONU, peste 1 000 de persoane (inclusiv 705 femei și 50 de femei refugiate) au obținut resurse esențiale pentru inițierea și extinderea afacerilor lor în diverse sectoare.

Angela și Anastasia, două surori care au scăpat de conflictul din Ucraina, și-au îndeplinit visul de a înființa un salon de înfrumusețare în Comrat. Anastasia, cu experiență anterioară în domeniul saloanelor de coafură, a conceput ideea, iar Angela și-a păstrat aspirația din copilărie de a deveni coafeză. Sursa foto: OIM Moldova

În plus, prin intermediul programelor de plasare a forței de muncă, 555 de persoane, inclusiv femei, romi și refugiați, au obținut oferte de muncă.

Accesul la instituțiile de educație timpurie a fost recunoscut ca fiind esențial pentru participarea femeilor la forța de muncă și pentru bunăstarea familiei. EȚONU a facilitat crearea mai multor instituții de îngrijire a copiilor (pentru detalii, a se vedea Produsul 3.2), permițând astfel ca 235 de femei să se angajeze în activități generatoare de venituri.

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 3

Oportunitățile de angajare a femeilor au crescut datorită legislației adoptate privind serviciile de îngrijire alternativă

11 clustere economice promovează specializarea economică în vinificație, horticultură, turism rural, mobilă și zootehnie

19 servicii / spații prietenoase familiei înființate / reamenajate în spații publice

4,054 de mici agricultori din mediul rural (dintre care 1.274 de femei și 938 de tineri) și-au consolidat rezistența la crize

7,000 de oameni de afaceri (inclusiv 3676 de femei moldovence și 2363 de femei refugiate) au accesat oportunități de angajare și de afaceri.

285 de noi întreprinderi create, ceea ce a dus la crearea a peste 500 de locuri de muncă

12,800 de persoane (inclusiv refugiați, persoane de etnie romă, din regiunea transnistreană, majoritatea fiind femei și fete) și-au îmbunătățit capacitatea de angajare prin cursuri de formare profesională, consiliere în domeniul ocupării forței de muncă, cursuri de perfecționare și recalificare

76 de întreprinderi și-au extins capacitățile de producție prin adoptarea de noi tehnologii. 1/3 dintre acestea și-au îmbunătățit capacitățile de vânzare și de export

Anna Rojelovscaia, cândva profesoară de filologie, și-a schimbat traiectoria profesională de când a început să lucreze. Trecând de la predare la resurse umane, ea s-a aventurat în cele din urmă în sectorul digital, fondând X-GEBO Studio, specializat în animații 2D și 3D. În Moldova, femeile se confruntă cu subreprezentarea în domeniul digital din cauza incertitudinilor și stereotipurilor.

Accesarea industriei digitale i-a adus Annei stabilitate, creștere profesională, recompense financiare și flexibilitatea de a echilibra munca cu viața de familie. Încurajând femeile să abordeze domeniul digital, Anna subliniază că învățarea continuă și adaptabilitatea sunt esențiale pentru a obține rezultate. Experiența ei include colaborări cu clienți internaționali și crearea unei animații 3D prezentate în Times Square.

"În Republica Moldova, femeile sunt încă depășite numeric de bărbați în ceea ce privește implicarea și activitatea lor în domeniul digital. Femeile sunt reticente să abordeze profesii legate de tehnologiile informației fie pentru că nu sunt sigure de abilitățile lor, fie pentru că sunt influențate de stereotipuri. Într-adevăr, acest domeniu necesită gândire critică și pasiune, dar nu trebuie să fii bărbat pentru a avea aceste abilități. Natura creativă și experiența mea anterioară în resurse umane, precum și dorința soțului meu de a deschide un studio de animație, m-au încurajat să fac acest pas. Sectorul digital mi-a oferit - și încă îmi oferă - noi oportunități în fiecare zi, precum stabilitate și dezvoltare profesională continuă, remunerație financiară decentă și posibilitatea de a lucra de acasă și de a petrece mai mult timp cu familia mea", subliniază Anna.

Sursa foto: UN Women Moldova

REZULTATUL 4: DEZVOLTARE ECOLOGICĂ, COMUNITĂȚI DURABILE ȘI REZILIENȚĂ LA DEZASTRE ȘI LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE

8 Entități ONU: FAO, IFAD, OIM, PNUD, UNDRR, UNECE, UNESCO, UNIDO.

Cheltuieli în 2023: \$ 12,681,355

În 2023 ONU a înregistrat în mod colectiv progrese considerabile în ceea ce privește guvernarea mediului, utilizarea durabilă a resurselor naturale, reziliența energetică și dezvoltarea ecologică.

Autoritățile publice au îmbunătățit capacitatea de guvernare a mediului pentru a implementa cadre de politici sensibile la gen care promovează reziliența la schimbările climatice și dezvoltarea ecologică și reducerea riscului de dezastre (Produsul 4.1)

În 2023 R. Moldova a implementat reforme legislative și politici pentru a aborda schimbările climatice, cu sprijinul substanțial al EȚONU. Adoptarea [Programului național de adaptare la schimbările climatice](#) și a Planului de acțiune al acestuia reprezintă un angajament strategic în favoarea unei guvernări de mediu durabile, în special în agricultură, silvicultură, sănătate, energie, apă și transport. A fost aprobat [Programul de dezvoltare cu emisii reduse de gaze cu efect de seră](#), aducând R. Moldova cu un pas mai aproape de o economie fără emisii de carbon. [Legea privind gazele fluorurate](#), elaborată cu sprijinul ONU și adoptată de Parlament, reprezintă încă o piatră de hotar pentru reducerea contribuției țării la încălzirea globală.

Reziliența la schimbările climatice a fost inclusă ca prioritate în [Strategia națională pentru agricultură și dezvoltare rurală](#), recent adoptată,

și în Programul de migrație și azil. Aceste cadre legislative promovează o abordare a dezvoltării naționale care să țină cont de mediu, să fie sensibilă la problematica de gen, să țină cont de migrație și să aibă în vedere legătura cu schimbarea.

ONU a jucat un rol semnificativ în consolidarea capacității instituționale de adaptare la schimbările climatice prin îmbunătățirea coordonării intersectoriale, condusă de Comisia națională pentru schimbările climatice. În plus, a contribuit la instituționalizarea unor organisme cheie dedicate promovării neutralității degradării terenurilor, cu o reprezentare de 30% din partea femeilor.

Programul guvernamental "DAR 1+3", conceput pentru a implica și a mobiliza resursele diasporei pentru dezvoltarea țării de origine, include acum un subprogram "verde" axat pe adaptarea la schimbările climatice.

În sectorul energetic au fost elaborate 44 de acte de reglementare, cu modificări axate pe o tranziție energetică echitabilă și pe siguranța infrastructurii. Modificările aduse [Legii apelor](#) armonizează guvernarea apei cu standardele UE, îmbunătățesc practicile de gestionare a apei și îmbunătățesc condițiile ecologice ale corpurilor de apă.

Aprobarea Legii privind activitatea hidrometeorologică consolidează guvernarea în sistemele hidrologice și meteorologice,

abordând îmbunătățiri de reglementare pentru accesibilitatea și eficacitatea serviciilor, cu reforme în curs de desfășurare în cadrul Serviciului Hidrometeorologic de Stat.

Pe lângă progresele juridice, ONU a consolidat capacitatea de guvernare prin elaborarea unui document de orientare privind abordarea provocărilor legate de mobilitatea umană în contextul schimbărilor climatice, a unei [analize cuprinzătoare a reducerii riscurilor de dezastre în sectorul agricol](#) și a unui studiu privind rolul migrației în adaptarea la schimbările climatice în R. Moldova.

În domeniul infrastructurii, ONU a sprijinit elaborarea unei evaluări a performanțelor în materie de siguranță rutieră (EPSR), menită să ajute țara beneficiară să consolideze capacitățile de gestionare a siguranței rutiere și să abordeze și să îmbunătățească în mod eficient situația siguranței rutiere la nivel național.

Instituțiile publice și private dispun de capacități sporite pentru a asigura gestionarea, protecția și utilizarea eficientă și durabilă a resurselor naturale, eficiență sporită a resurselor energetice și rezistență la schimbările climatice, la situațiile de urgență și la dezastre, în beneficiul celor mai vulnerabili și săraci (Produsul 4.2)

În 2023 expertiza ONU a sprijinit instituțiile publice și private în îmbunătățirea eficienței energetice și a gestionării durabile a resurselor naturale, cu impact pozitiv asupra populațiilor vulnerabile.

Inițiative precum EchoVoucher (tichetul eco) și Green Home (Casa ecologică) au dus la instalarea unei capacități de 600 kW în cinci spitale raionale.

Extinderea sistemului informatic de gestionare a energiei la 5.316 clădiri publice (de la 17 în 2022) a permis un mai mare control al consumatorilor, o mai bună eficiență și accesul la date de consum în timp real. Șapte parteneriate cu întreprinderi locale axate pe sisteme de energie regenerabilă au dus la o reducere importantă a emisiilor de dioxid de carbon și la economii considerabile la costurile cu energia electrică.

Inițiativa raionului Ocnița de a integra adaptarea la schimbările climatice în prioritățile de dezvoltare locală a obținut sprijinul unanim al membrilor consiliului. "Investițiile în energia regenerabilă, în eficiența energetică și în infrastructura rezistentă la schimbările climatice au fost considerate vitale pentru creșterea competitivității orașului și pentru atragerea de investiții pe termen lung". Marcel Gîrtopan, viceprimarul orașului Ocnița - un oraș care a făcut din adaptarea la schimbările climatice o prioritate. Sursa foto: PNUD Moldova

30 de localități au implementat soluții ecologice în domeniul gestionării deșeurilor, al împăduririi și al amenajărilor peisagistice, de care au beneficiat peste 263.000 de persoane.

De asemenea, a fost elaborat un ghid pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică și utilizarea surselor de energie regenerabilă în clădirile din sectorul public.

Autorii de politici, producătorii de date statistice, experții naționali, personalul tehnic din instituțiile publice și reprezentanții mediului academic din R. Moldova și-au îmbunătățit cunoștințele și abilitățile pentru gestionarea durabilă a resurselor, eficiența energetică și reziliența la schimbările climatice în sectorul agricol prin diverse activități de consolidare a capacităților susținute de EȚONU. Aceste activități acoperă domenii precum durabilitatea mediului la nivel transfrontalier, statisticile și datele de mediu, monitorizarea calității aerului și previziunile privind emisiile, transformarea ecologică în sectoarele energiei și transporturilor, restaurarea peisajelor forestiere și utilizarea datelor climatice și a modelelor de productivitate a culturilor, printre altele.

R. Moldova are acum acces la [indicele de risc INFORM](#), sprijinit de ONU. Această evaluare cuprinzătoare a riscurilor la nivel subnațional facilitează punerea în aplicare a strategiilor de reducere a riscurilor bazate pe date, orientând în mod eficient deciziile privind măsurile de prevenire, pregătire și răspuns.

Elaborarea "Raportului privind evaluarea potențialului de impact climatic" facilitează integrarea practicilor de reziliență la schimbările climatice în sectorul agricol din R. Moldova, oferind orientări valoroase pentru autorii de politici, experții tehnici, cercetătorii și cadrele universitare.

Capacitățile de reacție în caz de urgență vor fi consolidate prin crearea, până în 2027, a unui sistem de avertizare timpurie adaptat la cerințele Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al Republicii Moldova.

Producătorii agricoli și-au consolidat capacitățile de a se angaja în practici agricole durabile și rezistente, de a integra surse de energie regenerabilă și de a accesa noi piețe (Produsul 4.3)

În 2023 agricultorii moldoveni au înregistrat progrese semnificative în adoptarea practicilor agricole durabile și reziliente, datorită asistenței ONU. Acest lucru a fost impulsat de îmbunătățirea accesului la cunoștințe și tehnologie, de promovarea agriculturii inteligente din punct de vedere climatic și de o mai mare sensibilizare.

26.913 persoane, inclusiv 13.726 de femei și 5.384 de tineri, au beneficiat de eforturi de refacere a terenurilor pe o suprafață de 118 hectare în R. Moldova, inclusiv perdele de protecție, pășuni și acoperire vegetală în scopuri agricole.

Agricultorii moldoveni au acum acces la [platforma Comunității de practici](#), promovând adoptarea de tehnologii inteligente din punct de vedere climatic. Cu peste 100 de membri beneficiari în 2023, platforma a facilitat schimbul de cunoștințe și a sprijinit producătorii locali în implementarea unor practici inovatoare, în special în domeniul agriculturii conservative.

Șase școli de teren pentru agricultori au fost pilotate cu succes în raioanele Orhei și Rezina, promovând o agricultură inteligentă din punct de vedere climatic pentru neutralitatea degradării terenurilor. Prin intermediul acestor inițiative, au fost înființate peste 1.700 ha de parcele demonstrative, care au permis unui număr

de 737 de agricultori să își îmbunătățească competențele în domeniul practicilor agricole durabile. Ulterior, agricultorii au aplicat aceste cunoștințe pe 5.700 ha de teren, ceea ce a dus la îmbunătățirea sănătății solului și la creșterea productivității.

Victor Voina a refolosit 40.000 de sticle goale pentru a construi o seră de 1.000 de metri pătrați, utilizând energia solară pentru reglarea temperaturii. El îmbogățește solul cu deșeurile de la restaurantul familiei sale, cultivând plante precum afine și verdețuri, și intenționează să se extindă în agroturism, invitând vizitatorii să își recolteze propriile produse. Sursa foto: PNUD Moldova

Prin intermediul unui program comun de urgență al ONU de promovare a sistemelor alimentare durabile, cel puțin 1.000 de mici agricultori au fost sensibilizați și și-au sporit cunoștințele privind practicile agricole durabile și utilizarea îngrășămintelor.

Pentru a sprijini tranziția agricultorilor către un sistem agroalimentar rezistent la schimbările climatice, un portofoliu de 60 de tehnologii agricole inovatoare, menite să abordeze provocările legate de schimbările climatice, a rezultat în urma unei evaluări cuprinzătoare a necesităților tehnologice în sectoarele acvaculturii, cerealelor, horticulturii și creșterii animalelor.

Instituțiile publice și societatea civilă dispun de capacități sporite pentru a promova implicarea semnificativă a comunităților locale și a altor deținători de drepturi în dezvoltarea și implementarea de soluții durabile pentru a aborda degradarea mediului, schimbările climatice și dezastrelle și pericolele naturale (Produsul 4.4)

În mod colectiv, eforturile ONU în 2023 au sporit gradul de conștientizare și de implicare în soluții durabile, sporind rezistența la provocările de mediu și promovând o cultură a dezvoltării durabile în întreaga țară. Prin organizarea a cel puțin 5 campanii de sensibilizare și diverse inițiative, cum ar fi tabere de vară, evenimente școlare, festivaluri și expoziții, peste 7.847 de persoane, inclusiv 1.422 de copii și tineri, 70 de profesori, persoane în vârstă și alți membri ai comunității din zonele rurale și urbane, au fost sensibilizate cu privire la schimbările climatice, dezvoltarea ecologică, energia regenerabilă și eficiența energetică. Eforturile online au ajuns la peste 1 milion de vizitatori pe platformele de socializare.

În plus, 34 de APL și 18 OSC și-au consolidat capacitățile de a se implica în domeniile de reziliență climatică și de dezvoltare ecologică. În special, OSC-ul Green City Lab a atins etape importante în materie de durabilitate, obținând acorduri financiare substanțiale pentru proiecte urbane ecologice.

În plus, 32 de comunități au elaborat planuri de gestionare a centurilor de protecție și cinci planuri de acțiune la nivel comunitar pentru adaptarea la schimbările climatice, promițând o reziliență sporită împotriva fenomenelor meteorologice extreme, o mai bună durabilitate a mediului, o productivitate agricolă sporită și implicarea comunității. Elaborarea incluzivă a acestor planuri a implicat autoritățile publice locale, utilizatorii de terenuri și proprietarii de terenuri.

Înființarea, în 2023, a unui portal de gestionare a informațiilor și cunoștințelor privind schimbările climatice oferă o platformă centralizată de acces la servicii climatice esențiale pentru o gamă largă de utilizatori.

În completarea acestor eforturi, inițiative precum Rabla Electrocasnice și Ajutor la contor vizează gospodăriile vulnerabile, stimulând practicile de eficiență energetică prin campanii strategice de sensibilizare și mecanisme de compensare accesibile. Campania Rabla Electrocasnice, care vizează 50.000 de gospodării vulnerabile, încurajează eliminarea responsabilă a aparatelor electrocasnice și

promovează modelele eficiente din punct de vedere energetic, oferind eco-vouchere pentru a stimula modernizările. Inițiativa Ajutor la contor ajută persoanele vulnerabile să compenseze costurile cu energia prin încurajarea înregistrării pentru compensații pe factură din Fondul de reducere a vulnerabilității energetice (FRVE). Un total de 895.000 de gospodării (75% din gospodăriile din R. Moldova) au fost sprijinite cu 16,6 milioane de dolari SUA. Aceasta este o inițiativă oportună, mai ales având în vedere criza energetică din R. Moldova de la sfârșitul anului 2022, care a făcut ca 60% dintre gospodării să recurgă la utilizarea economiilor pentru a face față cheltuielilor mari cu energia, evidențiind o presiune financiară substanțială (conform unui sondaj ONU din 2023, realizat pe 1300 de respondenți).

PRINCIPALELE REALIZĂRI ÎN CADRUL REZULTATULUI 4

895,700

de gospodării (75% din gospodăriile moldovenești) susținute cu 16,6 milioane de dolari SUA în cadrul **Fondului de reducere a vulnerabilității energetice**

30

de localități au adoptat **soluții ecologice** în domeniul gestionării deșeurilor, al împăduririi și al amenajărilor peisagistice, de care au beneficiat peste 263.000 de persoane

5,316

clădiri publice adăugate în **sistemul informatic de gestionare** a energiei (de la 17 în 2022), îmbunătățind controlul consumatorilor, eficiența și accesul la date de consum în timp real

1,000

de mici agricultori și-au îmbunătățit gradul de conștientizare și înțelegere a practicilor **agricole durabile** și a utilizării îngrășămintelor

600 kW

kW capacitate instalată în cinci spitale raionale datorită inițiativelor **EchoVoucher și Green Home**

34

de APL și 18 OSC și-au sporit capacitățile de a se implica în **reziliența la schimbările climatice și în dezvoltarea ecologică**

7

parteneriate cu întreprinderi locale în domeniul sistemelor de **energie regenerabilă** au condus la reduceri semnificative ale emisiilor de carbon și la economii la costurile energiei electrice

7,847

de persoane au fost informate cu privire la **schimbările climatice, dezvoltarea ecologică, energia regenerabilă și eficiența energetică**, iar eforturile online au ajuns la 1 milion de persoane.

De eforturile de **restaurare a terenurilor** pe 118 hectare din R. Moldova au beneficiat 26.913 persoane, inclusiv 13.726 de femei și 5.384 de tineri

Amplasată în satul Tomai, raionul Leova, Cristina Capmaru administrează terenurile sale agricole, folosind agricultura de conservare, fiind printre puținii antreprenori din Republica Moldova care practică acest lucru, utilizând în mod rațional resursele naturale ale pământului. Cristina și-a modernizat practicile, anticipând necesitatea adaptării agriculturii la schimbările climatice. Cu o suprafață de 150 de hectare, cultivarea sa de cereale prioritizează conservarea resurselor naturale. După seceta din 2020, ea a adoptat tehnologia mini-till, datorită unui grant, îmbunătățind astfel sănătatea solului și reținerea umidității.

Cristina echilibrează productivitatea cu conservarea solului, dând un exemplu altor fermieri din regiune. Abordând metode ecologice, Cristina minimizează eroziunea și poluarea în timp ce îmbunătățește productivitatea.

"Depindem de climă și precipitații. Prin urmare, când am decis să implementăm tehnologia mini-till, ne-am dat seama că ar fi fost imposibil fără achiziționarea unui semănător specializat. Grantul înseamnă mult pentru noi. Seceta din 2020 ne-a lăsat cu datorii uriașe și moralul la pământ. Cu toate acestea, datorită sprijinului financiar primit din partea Suediei și PNUD, am putut continua munca în domeniul pe care l-am ales. A fost practic o salvare pentru afacerea noastră. Rezultatele pe care le-am obținut în 2023 ne-au încântat, prin urmare vom continua să practicăm agricultura de conservare", consideră Cristina.

Sursa foto: PNUD Moldova

RĂSPUNSUL LA SITUAȚIA

Planul de răspuns pentru refugiați (PRR) reprezintă o componentă integrală a cadrului mai larg de asistență al R. Moldova, conceput în contextul "abordării Nexus". Fiind o inițiativă interinstituțională, PRR prezintă răspunsul global și activitățile de sprijinire a eforturilor R. Moldova de a proteja și de a asista refugiații care provin din Ucraina. Partenerii PRR sprijină eforturile guvernului printr-o abordare multisectorială axată pe protecție, adăposturi, materiale, precum și asistență în numerar pentru grupurile cele mai vulnerabile și pentru persoanele cu nevoi specifice.

139,716

Persoane sprijinite de agențiile ONU în cadrul PRR (88% din totalul persoanelor la care s-a ajuns în cadrul PRR)

48% femei
18% bărbați
18% fete
16% băieți

132,481

de persoane au primit asistență în numerar multifuncțională (ANMF)

46,262 gazde
86,219 refugiați

60,105 persoane

Persoanele au beneficiat de asistență juridică

55,824

de copii și îngrijitori au accesat servicii de sănătate mintală și sprijin psihosocial

39,971

de persoane au beneficiat de sprijin legat de VBG (inclusiv prin intermediul spațiilor sigure Orange)

39,359

de persoane au beneficiat de asistență medicală primară

31,944
femei

2,961
copii

783
pacienți cu
cancer

63
de ședințe de
dializă

28,369

de persoane au primit statutul de protecție temporară - inclusiv 8.515 copii, ceea ce oferă refugiaților un statut legal

2,900

de refugiați au primit cazare temporară și soluții de cazare pe termen lung

\$305 mln

Finanțarea totală necesară din partea agențiilor ONU, cu un decalaj de 20%

80%

120,693

Refugiați ucraineni au rămas în R. Moldova

81%

sunt femei și copii

2,320

de copii refugiați

au fost înscriși în învățământul formal

4,474

de refugiați

incluși în sistemul public național de asigurări în medicină

1,743

de refugiați

au accesat locuri de muncă pe termen scurt și pe termen lung

2.3.

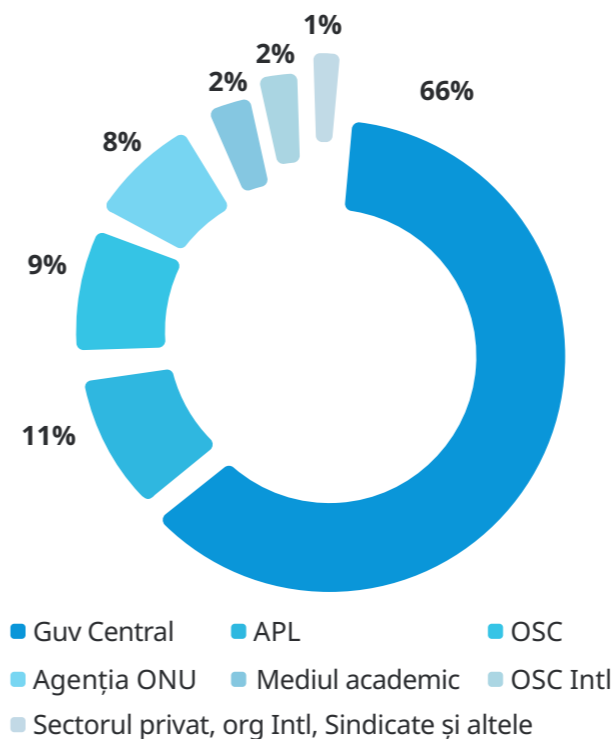
SPRIJINUL ACORDAT DE ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE PARTENERIATELOR ȘI FINANȚAREA AGENDEI 2030

În 2023 ONU în Moldova și-a consolidat și extins rețeaua de parteneriate pentru a spori sprijinul și a accelera realizarea ODD-urilor, contribuind activ la agenda națională de dezvoltare și la prioritățile emergente. Ca răspuns la incertitudinile din ce în ce mai mari și la crizele în desfășurare, parteneriatele stabilite anterior, atât cu entități guvernamentale, cât și neguvernamentale, au fost menținute și consolidate în mod constant.

Ambasada noastră în R. Moldova are o relație de lucru excelentă cu coordonatorul rezident. Acest tip de implicare și cooperare la nivel local ar trebui să fie un model și pentru alte țări și pentru modul în care poate funcționa sistemul CR." Misiunea SUA, ECOSOC 2023

De asemenea, a fost avansată și extinsă cooperarea cu parteneri-cheie, cum ar fi guvernul, sectorul privat și parteneriatele sud-sud și triumphiulare.

PROFILUL PARTENERILOR DE IMPLEMENTARE

În 2023 ONU a colaborat cu peste 130 de parteneri de implementare și de cooperare diferiți în toate domeniile de activitate (Anexa 1).

Parteneriate cu Guvernul

În 2023 circa 80% din bugetul de punere în aplicare al ONU a revenit instituțiilor guvernamentale centrale și locale, care reprezintă cea mai mare parte a partenerilor săi de punere în aplicare.

Parteneriatele care sprijină agenda de aderare a țării la UE sunt esențiale. EȚONU a consolidat aceste legături prin intermediul unui dialog comun la nivel înalt cu **Delegația UE în Moldova** și Cancelaria de Stat. Scopul a fost acela de a spori coordonarea strategică în promovarea sinergiilor dintre agenda de aderare la UE și ODD-uri.

Sursa foto: Delegația UE în Moldova

Ca răspuns la crizele compuse persistente generate de războiul din Ucraina, ONU a continuat să colaboreze cu numeroși parteneri și cu diverși omologi guvernamentali, ministere de resort și alte instituții publice pentru a sprijini în continuare schemele de protecție socială și [mecanismele de compensare a energiei dezvoltate](#), menite să asigure protecția socială și incluziunea refugiaților și a familiilor gazdă, precum și a populației vulnerabile din R. Moldova.

Parteneriatele cu **Ministerul Muncii și Protecției Sociale (MMPS)**, **Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM)** și **Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM)** au jucat un rol crucial în inițierea mai multor reforme sociale ambițioase în 2023, efortul de colaborare cuprinzând 10 agenții ONU. În special, reforma "Restart" se concentrează pe ridicarea sistemului de asistență socială din R. Moldova și se străduiește să asigure accesul echitabil la servicii de calitate pentru populațiile vulnerabile. Au fost introduse două [reforme esențiale ale pieței muncii](#): reforma ANOFM, axată pe îmbunătățirea capacității generale de ocupare a forței de muncă, și reforma ISM, care vizează eradicarea muncii nedeclarate. În plus, o [reformă a serviciilor de îngrijire timpurie a copiilor](#) a priorizat furnizarea de servicii de înaltă calitate pentru copii. Parteneriatul cu MMPS și Casa Națională de Asigurări Sociale a dus, de asemenea, la consolidarea sistemului de protecție a copilului, inclusiv a serviciilor sociale specializate prin modernizarea și îmbunătățirea sistemului național de protecție socială și de protecție a copilului.

A fost stabilit un parteneriat strategic cu **Ministerul Finanțelor** în vederea integrării [aspectelor de gen în reglementările și practicile privind achizițiile publice](#), în urma elaborării și consultării documentului de politică privind achizițiile publice sensibile la dimensiunea de gen și a evenimentelor de consolidare a capacităților.

Continuând să ofere ajutor pe fondul provocărilor cauzate de războiul din Ucraina (inclusiv cele legate de alimente, energie și servicii esențiale), EȚONU și-a menținut sprijinul acordat Guvernului, utilizând [Oferta de răspuns de urgență pentru dezvoltare](#) inițiată

anul trecut. Eforturile proactive ale R. Moldova în acest domeniu au fost lăudate de mai multe state membre la reuniunea ECOSOC din 2023.

Colaborarea cu **Biroul Național de Statistică (BNS)** a fost aprofundată. Aceasta a implicat continuarea copreședinției coordonatorului rezident în cadrul Consiliului sectorial pentru asistență externă în domeniul statisticilor oficiale (SCEA) în vederea optimizării ajutorului extern pentru statistici naționale durabile. În plus, a fost instituit mecanismul de coordonare ONU-Moldova - BNS, care aliniază sprijinul ONU cu statisticile oficiale și monitorizarea ODD-urilor prin intermediul a zece agenții ONU. Printre exemple se numără revizuirea [foii de parcurs pentru indicatorii ODD naționalizați și pilotarea recensământului din 2024](#).

Un parteneriat crucial cu **Agencia pentru Achiziții Publice din Moldova** a avut ca scop [stimularea inovării și a durabilității pe piețele interne](#). Prin prioritizarea bunurilor, lucrărilor și serviciilor durabile, Guvernul moldovean își propune să îmbunătățească mediul și calitatea vieții. Colaborarea presupune consolidarea legislației privind achizițiile publice durabile (APD), identificarea elementelor prioritare pentru licitațiile pilot pentru APD și elaborarea de criterii de durabilitate. În plus, inițiativa sporește capacitatea întreprinderilor și a IMM-urilor de a întruni cerințele privind licitațiile publice cu criterii de durabilitate.

Parteneriate cu sectorul privat

În 2023 EȚONU a creat noi parteneriate cu companii și a susținut implicarea în inițiativele existente. Ca urmare, noi companii au implementat [politici favorabile familiei](#) și servicii de îngrijire a copiilor la locul de muncă.

În plus, am continuat să promovăm conexiunile între generații și [utilizarea internetului mobil în rândul persoanelor în vârstă](#) prin colaborarea cu **companiile locale de telecomunicații**.

În 2023 **OTP Bank S.A.** a devenit prima bancă din țară care a aderat la Principiile de abilitare a femeilor (PAF). Acest lucru a dus la semnarea unui memorandum special cu banca pentru a spori [educația financiară în rândul femeilor](#) din întreaga țară și pentru a le promova independența financiară.

În 2023, a fost inițiat un nou parteneriat cu **IT din sectorul privat**, în primul rând la nivel internațional, pentru a dezvolta soluții de e-sănătate pentru o viitoare implementare în R. Moldova.

Au fost create noi parteneriate cu asociații de afaceri, cum ar fi **Camera de Comerț a Republicii Moldova, Asociația Europeană de Afaceri și Asociația Întreprinderilor Mici și Mijlocii**, pentru inițiative de influențare a politicilor de stat privind protecția angajaților (protecția familiei și îngrijirea copiilor la locul de muncă), precum și pentru sprijinirea întreprinderilor comerciale și exportatoare, inclusiv a celor din regiunea transnistreană.

Un parteneriat specific a fost creat cu **Burberry**, un brand global de îmbrăcăminte, pentru a-i consolida capacitatea de [recrutare etică și practici de muncă echitabile](#) în cadrul lanțurilor sale de aprovizionare din R. Moldova. Prin intermediul subcontractorilor, Burberry operează unități de producție în R. Moldova, iar eforturile ONU de a promova aceste practici vor fi în beneficiul lucrătorilor din lanțurile de aprovizionare ale companiei.

ONU a creat parteneriate semnificative cu sectorul privat pentru a încuraja companiile să adopte practici durabile și să contribuie activ la agenda ODD. Peste 25 de companii au primit sprijin pentru a pune în aplicare practici de [producție mai curată și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor \(ERPP\)](#), o abordare care integrează strategii preventive de mediu pentru a spori eficiența și a reduce riscurile pentru oameni și mediu. Pentru IMM-uri, adoptarea metodologiei ERPP poate reduce costurile de producție, poate spori competitivitatea și poate promova practici ecologice. În plus, ERPP servește ca un instrument eficient pentru a introduce și promova principiile economiei circulare în rândul IMM-urilor.

Cooperarea cu mediul academic

În 2023, agențiile ONU au colaborat în mod activ cu universitățile din R. Moldova pentru a valorifica expertiza și resursele academice în vederea abordării provocărilor și promovării cercetării în vederea atingerii

ODD. Parteneriatele cu universități precum Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea de Medicină din Moldova și Institutul de Administrare Publică au sprijinit dezvoltarea de noi programe de studii, inclusiv cursuri de educație electorală, Programe de universitate pentru vârsta a treia și principiile drepturilor omului în sănătate. În special, a fost creată o inițiativă cu Universitatea din Viena pentru a efectua un studiu privind impactul migrației asupra adaptării la schimbările climatice și a consolidării rezilienței la nivelul gospodăriilor din R. Moldova, oferind recomandări de politici pentru căi de dezvoltare rezistente la schimbările climatice și valorificarea resurselor diasporei pentru acțiuni în domeniul schimbărilor climatice.

Parteneriate inovatoare cu societatea civilă

Organizațiile societății civile rămân parteneri esențiali în activitățile și programele noastre. În 2023 am colaborat cu peste 80 de ONG-uri, asociații civice și organizații de bază la nivel național, regional și local. Angajamentele noastre cu aceste asociații au avut ca scop promovarea unor politici centrate pe om, promovarea încrederii și coeziunii societale și punerea în aplicare a unor inițiative ecologice. EȚONU a creat parteneriate inovatoare cu diverse asociații, cum ar fi Asociația Femeilor Antreprenoare din Moldova, Centrul pentru Dezvoltarea Parteneriatelor și Uniunea Națională a Patronatelor, pentru a promova și pilota servicii de îngrijire a copiilor la domiciliu și la locul de muncă. Aceste servicii alternative de îngrijire a copiilor oferă flexibilitate, atenție personalizată, opțiuni diverse, eficiență din punct de vedere al costurilor, implicare în comunitate și sprijină abilitarea și independența economică a femeilor.

Agențiile ONU au încheiat, de asemenea, parteneriate de succes cu fundații internaționale. De exemplu, cooperarea cu **Fundația Lego și Centrul Estonian pentru Dezvoltare Internațională**.

REZULTATELE PRINCIPALE ALE PARTENERIATELOR INOVATOARE

9

alte companii private au implementat **spații prietenoase cu familia** (alăptare, locuri de joacă, spații de îngrijire a copiilor) la locul de muncă

29

de companii sprijinite să implementeze practici de producție mai curată și eficientă din punct de vedere al utilizării resurselor (ERPP)

3

parteneriate strategice dezvoltate cu universități din R. Moldova pentru a valorifica expertiza și resursele comunității academice

> 80

de parteneriate au fost menținute și dezvoltate cu organizații neguvernamentale **OSC** la nivel național, regional și local

4

reformele sociale ambițioase inițiate: reforma "Restart" a sistemului de asistență socială, reforma pieței muncii și reforma sistemului de îngrijire timpurie a copiilor

1ul

dialog **ONU - UE** pentru consolidarea coordonării strategice între agenda de aderare a UE și ODD-uri

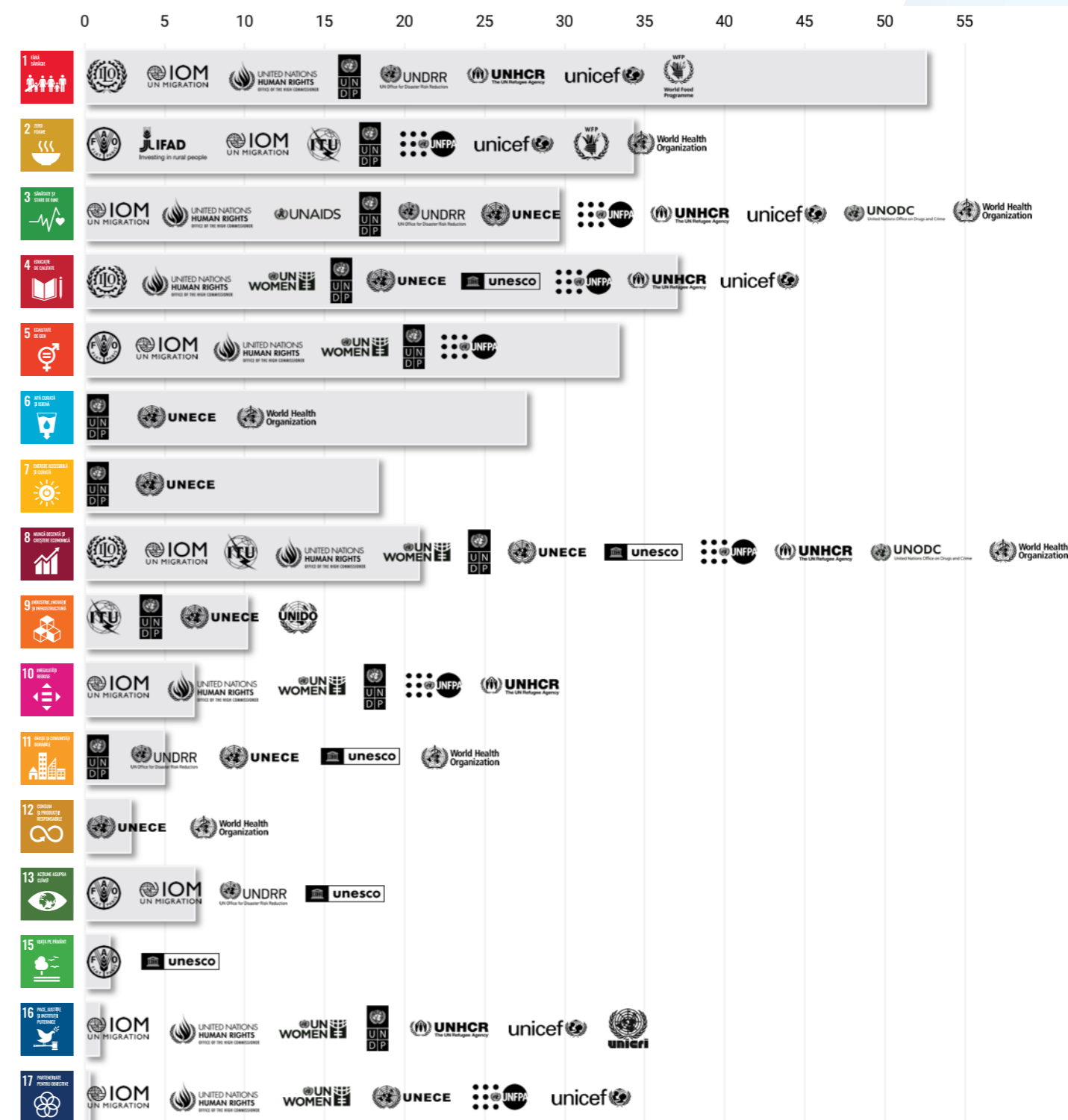

Continuarea și dezvoltarea de noi parteneriate cu majoritatea autorităților publice centrale, ministerelor de resort și agențiilor specializate

Finanțarea ODD

Primele cinci ODD-uri care au primit finanțare în Moldova prin sprijinul EȚONU sunt ODD 1, 2, 3, 5 și 16.

RESURSE FINANCIARE DISPONIBILE PER ODD, milioane \$ SUA

2.4.

REZULTATELE COOPERĂRII MAI MARI ȘI MAI EFICACE A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE: COERENȚA, EFICACITATEA ȘI EFICIENȚA ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE

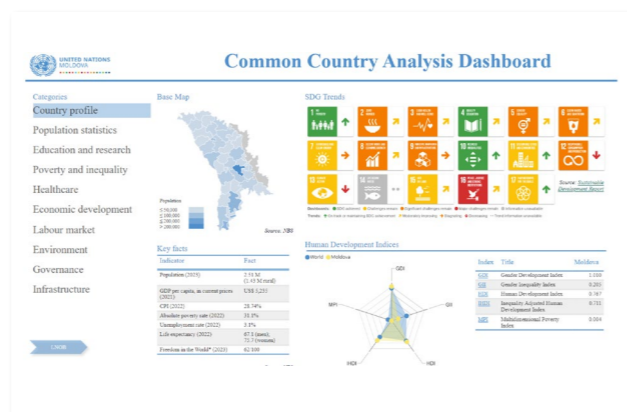
Rezultatele re poziționării sistemului ONU

În 2023 sistemul ONU din R. Moldova a inițiat un nou cadru de cooperare cu Guvernul, consolidând și mai mult alinierea intervențiilor EȚONU la prioritățile și aspirațiile naționale de dezvoltare.

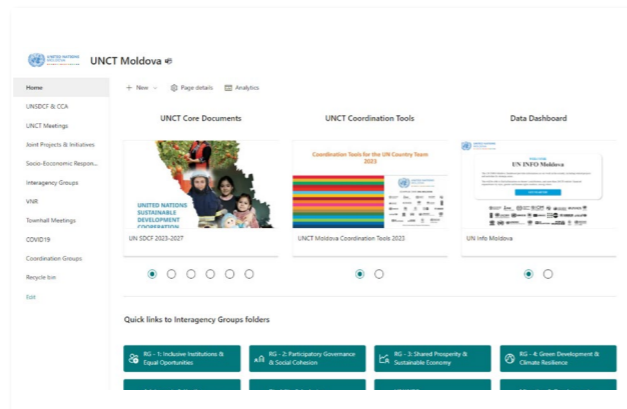
A fost formulat un nou plan de lucru comun (PLC) cu contribuții din partea a 21 din cele 24 de agenții care au semnat Cadru de cooperare. În 2023, PLC a rămas accesibil publicului prin intermediul [tabloului de bord al PLC](#), care a fost creat în anul precedent, reafirmând angajamentul EȚONU față de transparență și responsabilitate.

Am continuat să actualizăm în mod regulat [tabloul de bord al analizei comune de țară](#), care oferă o imagine cuprinzătoare a peisajului de dezvoltare a țării și servește drept ghid pentru planificarea și punerea în aplicare a intervențiilor ONU. O secțiune separată a tabloului de bord se concentrează pe grupurile LNOB.

EȚONU a continuat să inoveze în vederea îmbunătățirii coordonării, creând o pagină dedicată pe SharePoint, un centru important pentru sistemul ONU în Moldova. Acest intranet găzduiește diverse directoare, inclusiv documente de bază, instrumente de coordonare, depozite pentru grupurile interinstituționale, tablouri de bord de date etc. Accesibilă pentru tot personalul ONU Moldova, această resursă centralizată îmbunătățește schimbul de informații, colaborarea și coordonarea între entitățile ONU.

Noul cadru de cooperare a consolidat colaborarea între agențiile ONU, optimizând coordonarea și sinergia, eficientizând astfel alocarea resurselor pentru intervenții cu un impact mai mare în domeniul dezvoltării durabile.

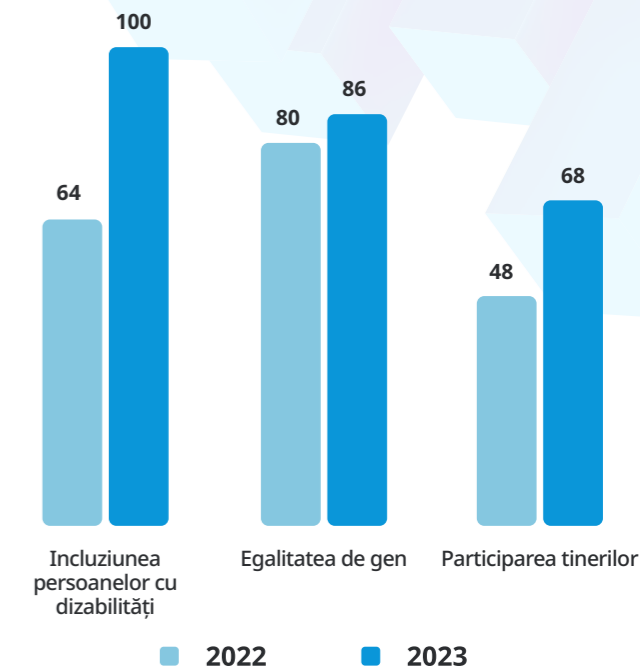
La [reuniunea plenară a ECOSOC](#), R. Moldova a fost prezentată ca un bun exemplu de coordonare și implementare a proiectelor comune.

În 2023, 13 agenții ale ONU au pus în aplicare **12 inițiative comune** (3 noi și 9 în curs de desfășurare), punând în comun expertiza tehnică pentru o mai mare coerență și eficacitate a rezultatelor. Au fost mobilizate noi resurse în valoare de aproximativ 5 milioane de dolari SUA (a căror punere în aplicare este programată până în 2025 și după această dată), care vizează sprijinul agricol de urgență, consolidarea păcii și coeziunea socială, ajutorul pentru refugiații ucraineni, promovarea drepturilor omului în regiunea transnistreană și alte domenii.

Prioritatea principală a rămas aceea de a nu lăsa pe nimeni în urmă. EȚONU a continuat să coopereze și să consolideze mecanismele interinstituționale de prevenire a exploatații sexuale și a abuzurilor sexuale (PEAS). [Evaluarea riscurilor de exploatare și abuz sexual \(SEA\) în Moldova](#), realizată în 2023, reflectă un efort colectiv al agențiilor ONU, ONG-urilor naționale și internaționale, beneficiarilor de ajutor și lucrătorilor umanitari. Evaluarea stă la baza Planului de acțiuni PEAS 2024, care ghidează R. Moldova spre un peisaj umanitar și de dezvoltare mai rezistent, mai responsabil și mai protector.

În plus, EȚONU a perseverat în promovarea egalității de gen, a incluziunii persoanelor cu dizabilități și a implicării tinerilor. Tabelele de evaluare a incluziunii corporative au fost avansate, atingând etape importante: 68% dintre indicatorii privind tineretul, 86% dintre indicatorii privind egalitatea de gen și 100% dintre indicatorii privind dizabilitățile au îndeplinit sau au depășit cerințele minime. Această tendință pozitivă evidențiază angajamentul efectiv al EȚONU de a promova incluziunea și egalitatea.

PROPOȚIA DE INDICATORI CARE ATING SAU DEPĂȘESC OBIECTIVELE

Comitetul Consultativ al Tinerilor și Adolescenților ONU (CCTA) a contribuit la integrarea priorităților tinerilor în documentele de bază ale EȚONU și a promovat conștientizarea ODD în rândul colegilor lor. CCTA a educat în mod activ tânăra generație cu privire la construirea unui viitor durabil în cadrul comunităților lor.

Rezultatele comunicării ca un tot întreg

În 2023, lansarea Strategiei de comunicare a ONU-Moldova 2023-2027 a dat tonul Planului comun de comunicare, vizând în mod specific prioritățile-cheie de dezvoltare: drepturile omului, egalitatea de gen, combaterea discursului instigator la ură și accelerarea realizării ODD.

Grupul de comunicare al ONU și-a unit eforturile pentru a dezvolta și pune în aplicare șase campanii de sensibilizare și mai multe inițiative de comunicare și informare, dintre care câteva sunt detaliate mai jos.

Pe parcursul a 22 de ani, campania colaborativă "16 zile de activism împotriva violenței de gen", desfășurată alături de societatea civilă și instituțiile publice, a promovat drepturile și abilitarea femeilor în lupta împotriva violenței

în bază de gen (VBG).

O altă campanie comună "Rupeți tăcerea. Suntem alături de tine." a amplificat cu succes mesajul de toleranță zero față de toate formele de VBG. Această inițiativă a sporit gradul de conștientizare în cadrul comunităților de refugiați și de gazde din R. Moldova cu privire la serviciile de prevenire și răspuns disponibile.

Realizări excepționale în domeniul drepturilor omului pe ambele maluri ale Nistrului au fost recunoscute la cea de-a 17-a ediție a concursului "Premiile ONU pentru Drepturile Omului", un efort comun al EȚONU.

Discursul instigator la ură a fost un alt domeniu vizat de comunicările ONU. Campania noastră online a sensibilizat opinia publică cu privire la discursul de ură predominant la adresa romilor, a refugiaților din Ucraina și a persoanelor care trăiesc cu HIV, permițând comunităților să recunoască și să abordeze comportamentele discriminatorii.

În continuare, ONU a ajutat Guvernul să informeze cetățenii și comunitățile cu privire la progresele înregistrate de R. Moldova în realizarea ODD-urilor. Campania online, lansată înainte de Summit-ul ODD, a reafirmat angajamentul ferm al R. Moldova de a realiza aceste obiective până în 2030 și a subliniat pașii acționabili pentru ca persoanele și entitățile să contribuie la realizarea agendei durabile.

Rezultatele operării ca un tot întreg

În 2023, EȚONU a continuat punerea în aplicare a Strategiei privind operațiunile comerciale 2.0 pentru a spori eficiența prin colaborare eficientă.

Cooperarea în domeniul achizițiilor, al administrației și al serviciilor TIC a permis realizarea unor economii de 130.499 de dolari din activități operaționale comune.

O abordare comună a practicilor de resurse umane a îmbunătățit procesele de recrutare și a promovat incluziunea în ocuparea forței de muncă, inclusiv un acord al EȚONU de a utiliza o declarație comună de non-discriminare în anunțurile de posturi vacante. În plus, a fost

realizat un sondaj de autoevaluare privind ocuparea forței de muncă incluzivă și a avut loc o formare comună privind integrarea incluziunii persoanelor cu dizabilități.

Acest lucru a fost ilustrat prin participarea a șase agenții ONU la Târgul național al locurilor de muncă, prin anunțuri pe pagina web și în buletinul informativ al ONU, precum și prin grupurile mixte de recrutare.

Cea de-a 5-a ediție a Programului de stagii pentru diversitate al ONU, inaugurat în 2023, a dus la înscrierea a șapte stagiați din grupuri subreprezentate. Cu această cohortă, numărul total de stagii de practică acordate prin acest program emblematic a ajuns la 57 de persoane.

Voluntarii au fost esențiali pentru inițiativele ONU. Cererea de voluntari în cadrul ONU Moldova s-a triplat după escaladarea războiului din Ucraina. În 2023 din cei 49 de voluntari ONU mobilizați, 45 au sprijinit agențiile ONU, contribuind la răspunsurile umanitare și la dezvoltarea comunitară în R. Moldova. EȚONU se străduiește să promoveze durabilitatea mediului. S-au depus eforturi de colaborare pentru a dezvolta și difuza un mesaj unitar care vizează reducerea utilizării plasticului și promovarea unor practici de achiziție ecologice. Panourile solare de pe acoperișul Casei ONU contribuie și mai mult la reducerea amprentei noastre de carbon.

REZULTATELE CHEIE ALE ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE CARE LUCREAZĂ MAI MULT ȘI MAI BINE ÎMPREUNĂ

24

de entități formează EȚONU

Existența unui **Plan interinstituțional de răspuns** pentru refugiați pentru a răspunde nevoilor umanitare ale refugiaților

Tripla conexiune

aplicată, prin corelarea eforturilor umanitare, de dezvoltare și de pace

\$130,499

dolari SUA economii realizate datorită activităților operaționale comune

12

inițiatives comune puse în aplicare de 13 agenții ale ONU

7

stagiați din grupuri subreprezentate înscriși în cadrul programului ONU

\$5

milioane de dolari SUA mobilizați pentru noi programe și proiecte comune

6

campanii de comunicare comune mari implementate

Tabelele de evaluare a incluziunii corporative au atins etape importante: 68% dintre indicatorii privind tineretul, 86% dintre indicatorii privind egalitatea de gen și 100% dintre indicatorii privind dizabilitățile au îndeplinit sau au depășit cerințele minime.

Transparența, comunicarea și responsabilitatea EȚONU s-au îmbunătățit datorită **tabloului de bord al planului de lucru comun al tabloului de bord privind analiza comună a datelor de țară**, precum și al Intranetului EȚONU Moldova

Evaluarea riscurilor de exploatare și abuz sexual în R. Moldova ghidează țara către un peisaj umanitar și de dezvoltare mai rezistent, mai responsabil și mai protector

2.5. LECTII ÎNVĂȚATE

Îmbunătățirea coordonării familiei ONU poate duce la o mai bună aliniere la prioritățile naționale. În 2023 reuniunile GR interinstituționale ale ONU au atins un nou nivel prin includerea guvernului în conversații. Acest lucru a permis existența unui singur punct de discuție și de schimb de informații cu privire la diferite aspecte legate de dezvoltare. GR revigorate pot reuni diverse expertize din cadrul entităților ONU pentru a sprijini procesul de integrare în UE în Moldova. Un exemplu în acest sens este acordul de elaborare a unui caiet de sarcini pentru sprijinirea incluziunii persoanelor LGTBQ+ și elaborarea analizei economice regionale care vizează identificarea disparităților dintre regiunile de dezvoltare și propunerea de strategii de convergență economică, în special cu orașe pol de creștere precum Chișinăul - ambele urmând a fi finalizate în 2024. Un alt bun exemplu - reuniunile de coordonare internă s-au axat pe consolidarea eforturilor Ministerului Muncii și Protecției Sociale de a promova reformele sociale, alături de sprijinirea BNS în promovarea calității și disponibilității datelor referitoare la ODD.

Îmbunătățirea accesului la informațiile privind activitățile și proiectele ONU poate duce la o mai mare transparență și coordonare între entitățile ONU și cu partenerii acestora. În 2023 ONU a pus la dispoziția tuturor informațiile din sistemul său intern de raportare UN Info. [Tabloul de bord al planului comun de lucru](#) permite accesul la finanțare, parteneri, activități și informații privind progresele înregistrate pentru fiecare agenție prezentă în țară. Tabloul de bord a fost îmbunătățit în comparație cu versiunea din 2022 și include acum informații pentru noul Cadru de cooperare.

Plecând de la parteneriatele existente cu sectorul privat și consolidând eforturile

comune se poate obține un impact mai mare. Colaborarea cu sectorul privat în timpul actualei crize energetice și economice a sporit impactul activității ONU și ne-a permis să ajungem la noi beneficiari într-un mod mai eficient. Printre exemple se numără proiecte care promovează politici favorabile familiei, eficiența energetică, practici ecologice etc.

Flexibilitatea în cadrul programelor ONU este esențială pentru a contribui la aspirația R. Moldova de aderare la UE. Programele ONU au dat dovadă de o mare flexibilitate în adaptarea la contextul în schimbare din R. Moldova și contribuie deja la eforturile R. Moldova de a îndeplini etapele necesare pentru a progresa spre integrarea în UE. Pentru a valorifica sinergiile dintre ODD și aderarea la UE pentru R. Moldova, a fost realizat un studiu specializat. Obiectivul său este de a evidenția legăturile dintre ODD, activitatea de aderare la UE și obiectivele Cadrului de cooperare. Raportul va fi aprobat de Delegația UE, de Cancelaria de Stat și va fi publicat în 2024.

Punerea în aplicare a abordării "Legătura între aspectele umanitare, de dezvoltare și de pace" a fost esențială pentru a asigura durabilitatea tuturor acțiunilor ONU. La fel de importantă a fost încurajarea unei înțelegeri comune a Legăturii cu partenerii noștri. CR, în colaborare cu delegația UE, a condus un dialog pe această temă.

Activități continue pentru a asigura eficiența operațiunilor între agenții. Punerea în aplicare a BOS a permis creșterea economiilor datorită operațiunilor comune. În plus, noile agenții care au sosit în țară pentru intervenția în cazul refugiaților și în situații de urgență au fost încurajate să acceseze LTA pentru a mobiliza rapid sprijinul. Această experiență a pus bazele unor acorduri ulterioare privind

operațiunile pe termen lung. În plus, stagiile incluzive și participarea comună a OMT la târgurile de locuri de muncă aliniază acțiunile noastre comune.

Implicarea tinerilor (GCAT) în promovarea ODD în rândul colegilor lor s-a dovedit a fi un succes în educarea tinerei generații cu privire la modul în care se poate construi un viitor durabil acasă. În 2024 GCAT va beneficia de un sprijin mai mare din partea EȚONU pentru a avea un impact mai mare.

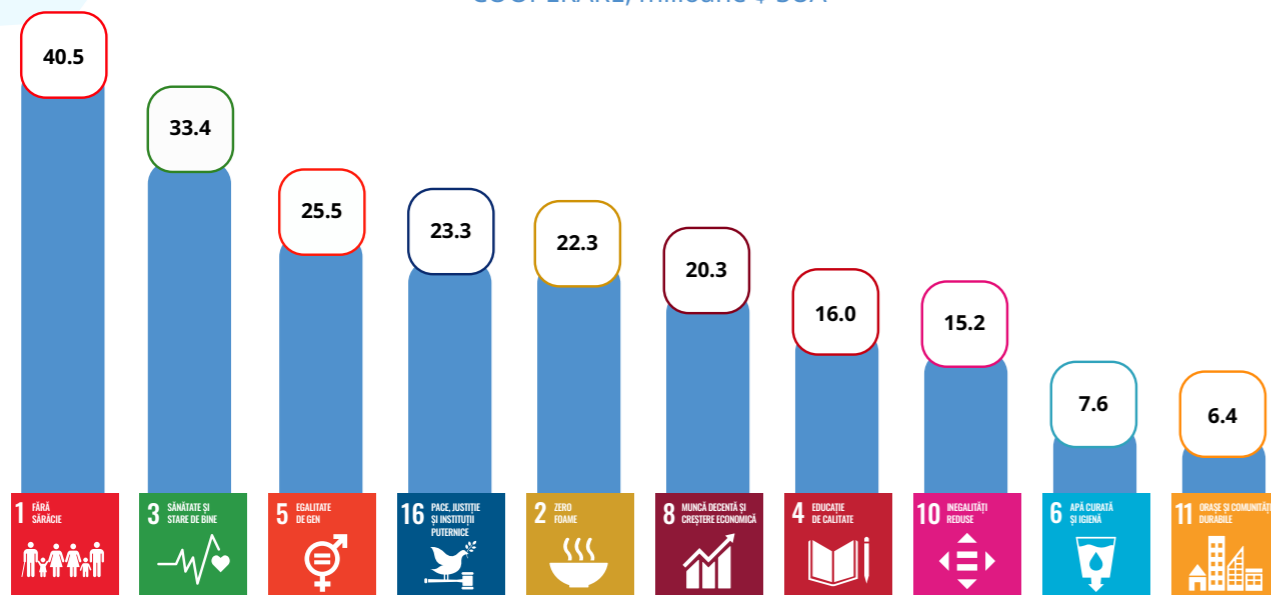
Sporirea programării comune și a utilizării Fondului fiduciar pentru parteneriate privind ODD în Moldova. EȚONU face progrese lăudabile în ceea ce privește conjugarea eforturilor de reducere a fragmentării și de adoptare a unei abordări mai holistice în vederea obținerii de rezultate prin intermediul

programării comune și al modalităților de punere în comun a fondurilor. Cu toate acestea, rămâne un potențial neexploatat în ceea ce privește utilizarea acestor instrumente pentru a spori eficiența mobilizării comune a resurselor și coerența angajamentului nostru cu diverși parteneri de dezvoltare.

Unirea eforturilor cu partenerii în domeniul comunicării și al promovării va crește gradul de conștientizare cu privire la contribuția individuală la crearea unui viitor durabil acasă. În 2023 discuțiile de negociere cu UE au fost deschise pentru R. Moldova, oferind noi oportunități pentru partenerii UE și EȚONU de a-și sincroniza eforturile de comunicare pentru a sprijini mai bine Guvernul în eforturile sale de a construi un viitor mai bun. În 2024 Grupul de comunicare al ONU se va alătura eforturilor de eficientizare a realizării ODD-urilor, alături de prioritățile țării în vederea aderării la UE.

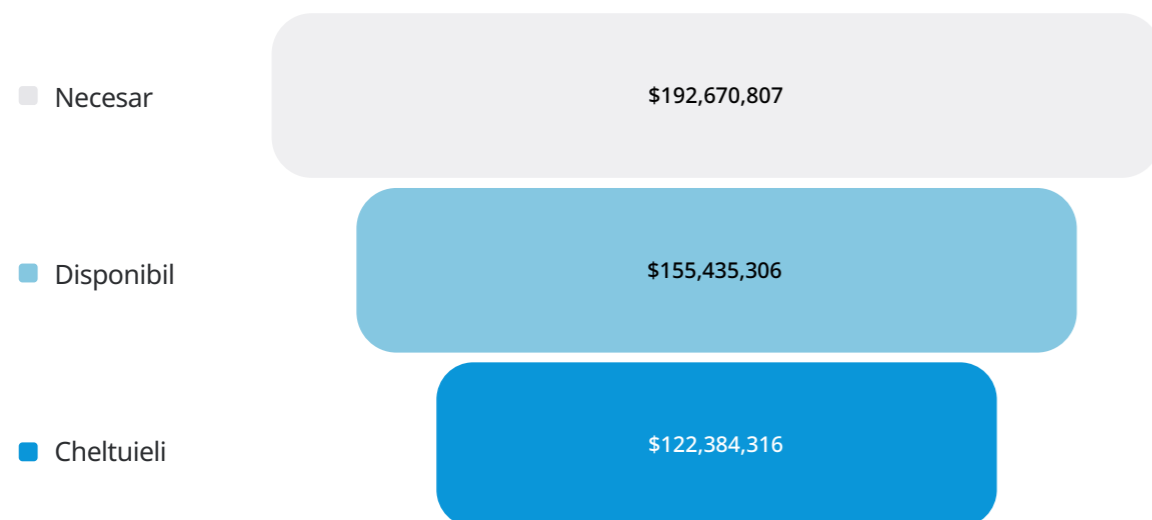
2.6. SINTEZĂ FINANCIARĂ ȘI MOBILIZAREA RESURSELOR

DISTRIBUȚIA CHELTUIELILOR PER TOP 10 ODD-URI ÎN 2023, CONFORM CADRULUI DE COOPERARE, milioane \$ SUA

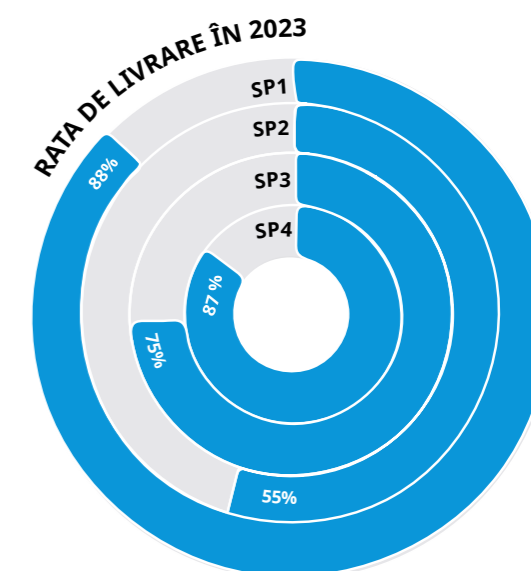
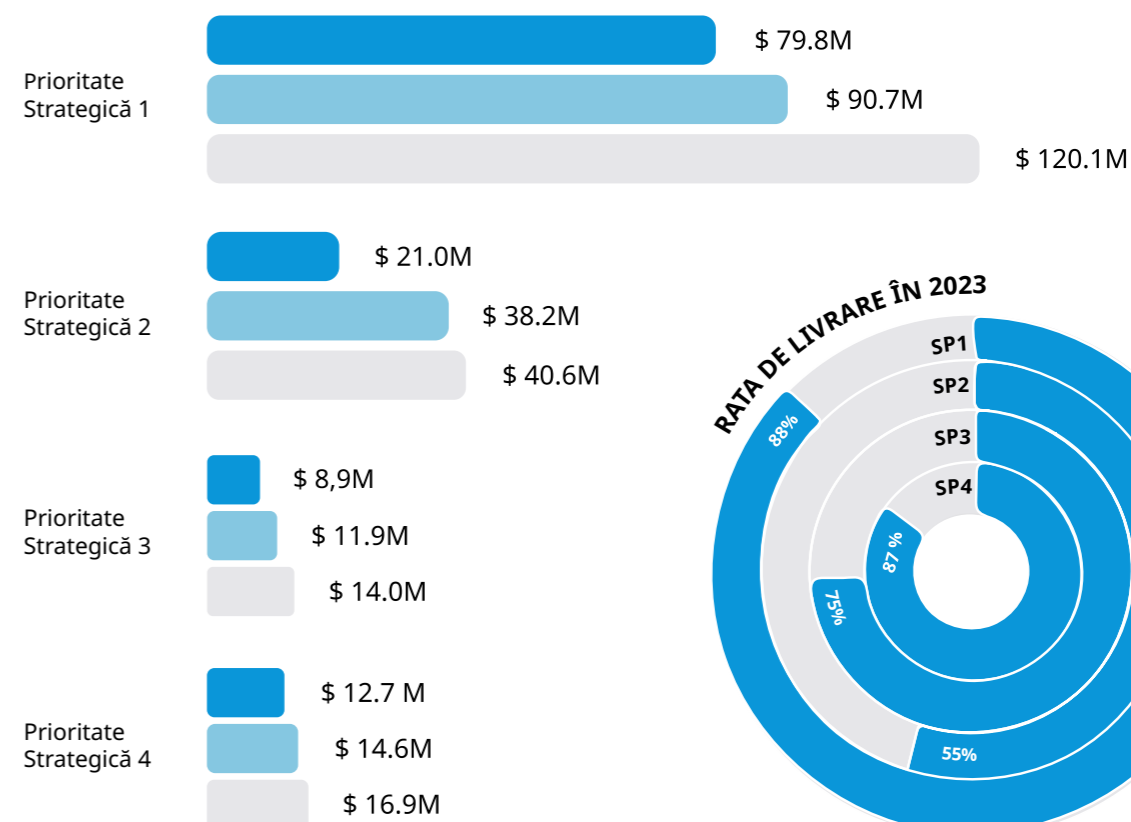
După cum se subliniază în planul anual de lucru comun al EȚONU pentru 2023 în cadrul Cadrului de cooperare 2023-2027, bugetul total necesar pentru ONU în R. Moldova pentru anul respectiv a fost de 191,6 milioane de dolari SUA, iar resursele disponibile au fost de 155,4 milioane de dolari SUA. Rata de livrare a ajuns la 79%, ridicându-se la 122,4 milioane de dolari SUA.

PREZENTARE GENERALĂ A FINANȚĂRII EȚONU în 2023

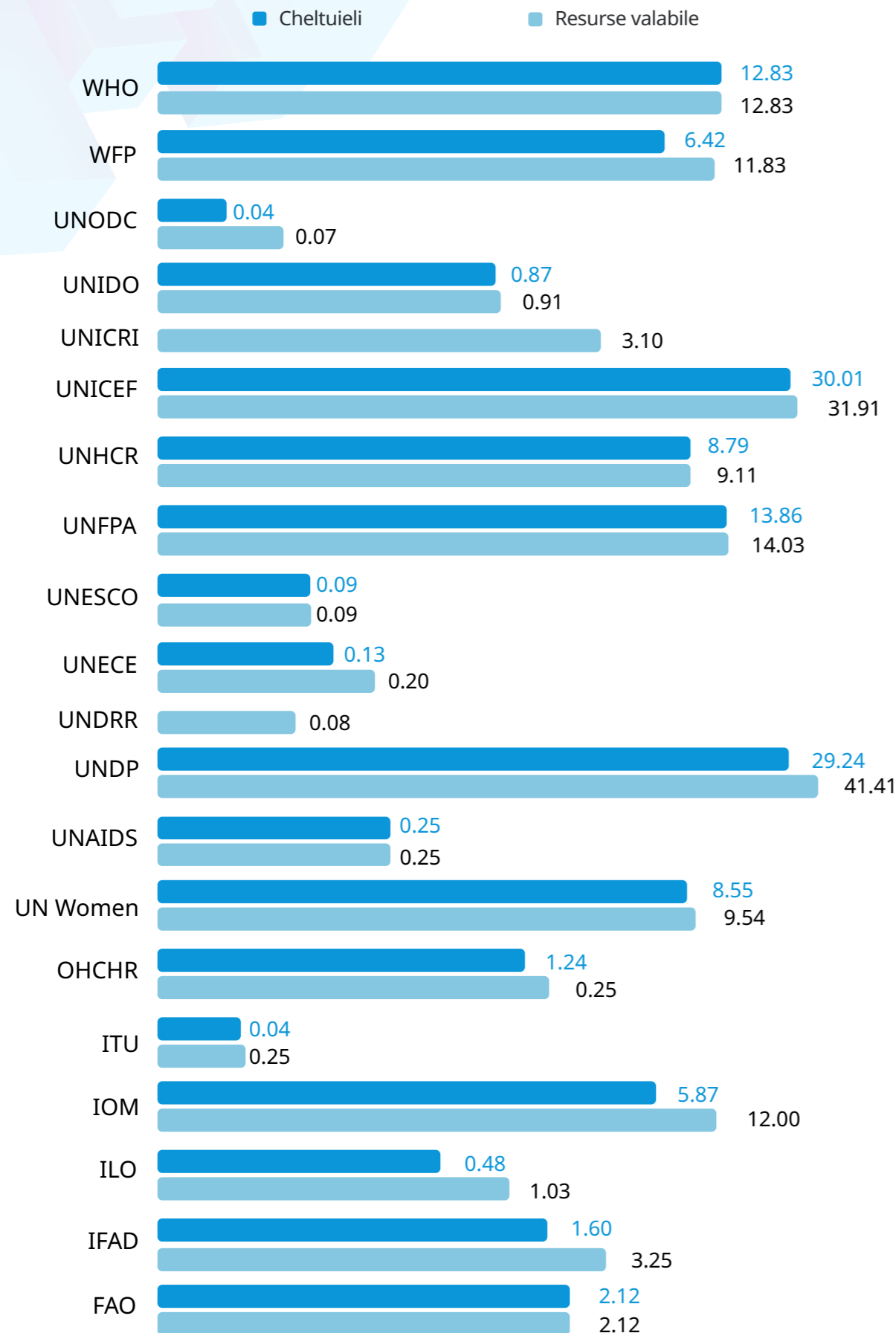
Instituțiile echitabile și favorabile incluziunii au fost domeniile prioritare care au necesitat cele mai multe resurse (120,1 milioane de dolari SUA), urmate de governanța participativă (40,6 milioane de dolari SUA), clima și reziliența (16,9 milioane de dolari SUA) și creșterea economică (14 milioane de dolari SUA)

FINANȚAREA ONU DUPĂ PRIORITATE STRATEGICĂ

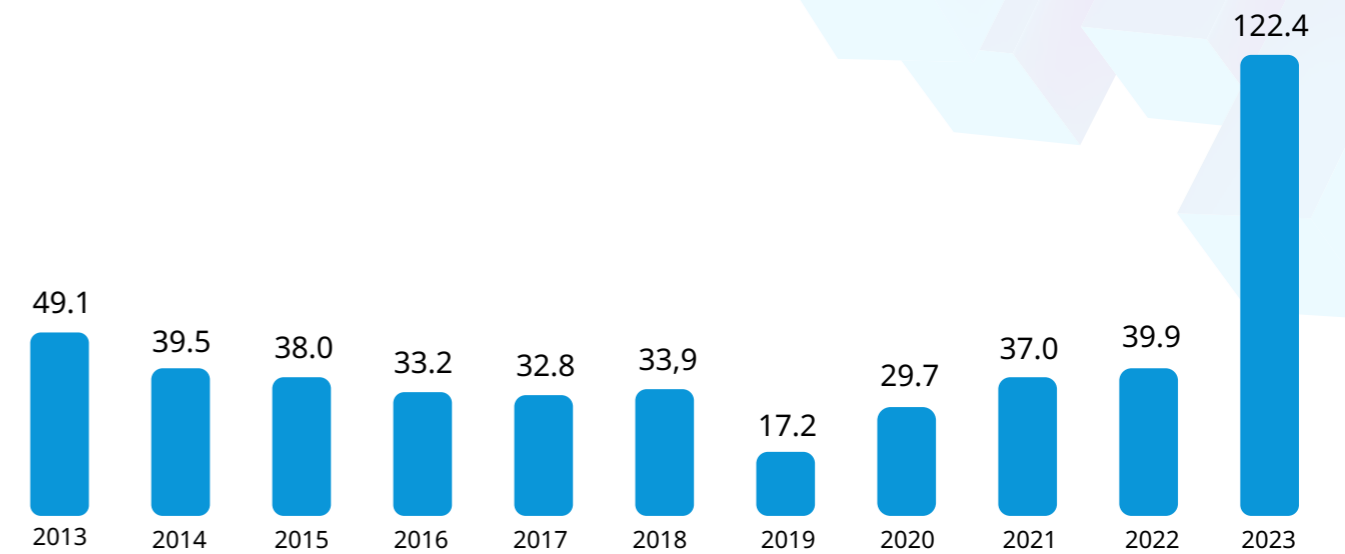

■ Cheltuieli ■ Disponibil ■ Solicitat

DISPONIBILITATEA ȘI LIVRAREA FONDURILOR AGENȚIILOR ÎN 2023, milioane \$ SUA

LIVRAREA TOTALĂ A EȚONU PE ANI, milioane \$ SUA

În 2023 am continuat să apelăm la mecanismele de finanțare comună ca instrumente importante de canalizare a resurselor pentru proiecte comune. Acestea au fost mai multe fonduri fiduciare cu donatori multipli, de la fonduri fiduciare la nivel global la cele la nivel local și național. [Fondul fiduciar multipartener al Parteneriatului Moldova ODD 2030 \(FFMP\)](#), co-prezidat împreună cu guvernul, EȚONU a mobilizat aproximativ 2,5 milioane de dolari SUA în 2023 (pentru a fi implementat până în 2025). Principalii donatori ai FFMP sunt guvernele Suediei, Elveției și Austriei.

De asemenea, EȚONU s-a angajat și a primit cu succes sprijin din partea FFMP-urilor globale, inclusiv Fondul pentru migrație, Fondul pentru consolidarea păcii, Fondul pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități, Fondul pentru pace pentru femei și Fondul umanitar. Contribuțiile la bugetul EȚONU din aceste fonduri au ajuns la 2,02 milioane de dolari SUA în 2023.

ONU Moldova și-a continuat activitatea dedicată creșterii programării comune (multi-agenții), în conformitate cu angajamentul său în cadrul Strategiei mobilizării comune a resurselor.

FOCALIZAREA PRINCIPALĂ A ECHIPEI DE ȚARĂ A ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PENTRU ANUL 2024

Sursa foto: ILO Moldova

În 2024 EȚONU va continua să implementeze Cadru de cooperare 2023-2027, acordând prioritate avansării ODD-urilor și accelerării implementării Agendei 2030 în R. Moldova. Vor fi luate în considerare contextul în evoluție și impactul socio-economic al crizei din Ucraina, alături de legătura între aspectele umanitare, de dezvoltare și de pace. Acest lucru va asigura alinierea obiectivelor comune și punerea în aplicare a unor soluții durabile.

Eforturile de a îmbunătăți și coordona inovațiile de afaceri care generează mai multă eficiență, sinergii și coerență în cadrul ONU Moldova vor continua. EȚONU își va actualiza Strategia privind operațiunile comerciale pentru a avansa practicile de afaceri unificate, pentru a susține implicarea tinerilor în forța de muncă, pentru a menține echilibrul de gen în cadrul personalului și pentru a promova incluziunea persoanelor cu dizabilități. EȚONU va accelera punerea în aplicare a planului său de prevenire a exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, punând accentul în mod special pe formarea punctelor focale desemnate de agenții și pe punerea în aplicare a SOP recent aprobată pentru PEAS.

Să ne asigurăm că ascultăm și ne implicăm cu populația, în special cu cei care au rămas cel mai mult în urmă. Ascultând vocile diferitelor părți interesate, EȚONU se va asigura că ONU în Moldova rămâne receptivă la nevoile oamenilor pe care îi deservește. Dialogul va fi încurajat prin intermediul noii cohorte a Grupului consultativ al tinerilor, selectată în anul precedent pentru durata actualului Cadru de cooperare. În plus, EȚONU va purta discuții comune cu reprezentanți ai grupurilor vulnerabile în vederea actualizării evaluării impactului asupra comunității. Teoria schimbării privind (TS) incluziunea persoanelor cu dizabilități va fi actualizată, în timp ce o nouă TS va fi elaborată special pentru persoanele LGBTQI+, cu scopul de a explora oportunitățile de incluziune socială a acestora.

Facilitarea procesului de integrare a țării în UE prin identificarea și mobilizarea resurselor optime în cadrul ONU pentru a ajuta guvernul să realizeze reformele necesare și să pună în aplicare recomandările. Coordonarea ofertei va fi realizată de către CR pentru a asigura un sprijin și o comunicare unitară.

Promovarea unei coordonări eficiente pentru a reduce povara asupra guvernului. Pe lângă faptul că guvernul va participa la reuniunile grupurilor regionale, EȚONU va continua să implementeze noi modalități de coordonare comună cu BNS.

Promovarea și militarea pentru valorile, standardele și principiile fundamentale ale Cartei Organizației Națiunilor Unite, inclusiv respectarea și protecția drepturilor omului și a egalității de gen, precum și pentru a nu lăsa pe nimeni în urmă și a ajunge mai întâi la cei mai mult lăsați în urmă. EȚONU va desfășura campanii și activități de comunicare și de sensibilizare pentru a spori gradul de informare și acțiunile în vederea punerii în aplicare a Agendei 2030 și a ODD-urilor. EȚONU intenționează să implementeze următoarele campanii în 2024: "Militați pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități", "16 zile de activism împotriva violenței de gen", "Premii pentru drepturile omului 2024" și "Acțiunea pentru climă".

De asemenea, EȚONU va contribui la punerea în aplicare a Strategiei Organizației Națiunilor Unite pentru Tineret 2030 și a [Strategiei Organizației Națiunilor Unite pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități](#), în special în domeniile în care sunt necesare eforturi suplimentare.

ANEXA I: LISTA PRINCIPALILOR PARTENERI DE IMPLEMENTARE AI SISTEMULUI DE DEZVOLTARE AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE ÎN ȚARĂ ÎN 2023

Instituțiile de stat și publice din Republica Moldova

- Unitatea teritorial-administrativă Găgăuzia
- Inspectoratul General al Poliției de Frontieră
- Biroul relații cu diaspora
- Biroul Migrație și Azil
- Biroul politici de reintegrare
- Centrul pentru Achiziții Publice Centralizate în Sănătate
- Centrul pentru combaterea traficului de persoane
- Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral
- Centrul de Medicină Legală
- Comisia Electorală Centrală
- Primăria Chișinău
- Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității (Consiliul Egalității)
- Serviciul Vamal
- Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru
- Agencia de Guvernare Electronică
- Agencia pentru Eficiență Energetică
- Inspectoratul General pentru Situații de Urgență
- Inspectoratul General pentru Migrație
- Inspectoratul General al Poliției
- Procuratura Generală
- Guvernul Republicii Moldova
- Unitatea administrației publice locale (UAPL)
- Administrația publică locală
- Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale
- Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului
- Ministerul Culturii
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
- Ministerul Educației și Cercetării
- Ministerul Energiei
- Ministerul Mediului
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene
- Ministerul Finanțelor
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
- Ministerul Afacerilor Interne
- Ministerul Justiției
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale
- Ministerul Apărării Naționale
- Biroul Național de Statistică
- Autoritățile municipale
- Agencia Națională pentru Sănătatea Publică
- Agencia Națională Asistență Socială
- Biroul Național de Statistică
- Inspectoratul General de Carabinieri
- Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii
- Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
- Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor

Republica Moldova de stat și instituții publice

- Casa Națională de Asigurări în Medicină
- Institutul Național al Justiției
- Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
- Institutul Național al Justiției
- Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat
- Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP)
- Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
- Biroul Avocatului Poporului
- Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA)
- Parlamentul Republicii Moldova
- Avocatul Poporului pentru drepturile copilului
- Secretariatul permanent al Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane
- Centrul Tehnico-Criminalistic și Expertize Judiciare
- Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică (CRAPP)
- Specialized Prosecutors Office on Combating Organized Crime and Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS)
- Cancelaria de Stat

Sectorul privat

- Camera de Comerț și Industrie
- Asena Textil
- Bayer Pharma
- CET Nord
- Crunchyroll
- Asociația Europeană de întreprinderi
- Asociația Investitorilor Străini
- Moldcell
- Moldtelecom
- Orange
- Panilino
- Premier Energy
- Price Waterhouse Coopers
- Asociația Companiilor Social Responsabile
- Forumul Semintelor Moldova
- Sweet Mary LTD
- Viorica Cosmetic
- Ziphouse

Organizații internaționale

- Consiliul Europei
- Consiliului Băncii Europene pentru Dezvoltare
- Serviciul Catolic de Intrajutorare
- European Bank for Reconstruction and Development
- HelpAge International
- Centrul Internațional "LA STRADA"
- Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
- OSCE
- Terre des Hommes
- Banca Mondială
- Rețeaua de îmbunătățire a bunăstării

Organizațiile societății civile

- Alianța ONG-urilor active în domeniul protecției sociale a copilului și familiei (APSCF)
- Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități din Republica Moldova (AOPD)
- Centrul Industriilor Creative – Artcor
- Artemida
- Asociația pentru Drepturile Omului Lex XXI
- Asociația pentru Abilitarea Copilului și Familiei
- Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari Romi
- Asociații de femei din sectoarele securității și apărării
- Asociația Femeilor Antreprenoare din Moldova
- Centrul de Susținere și Dezvoltare a Inițiativelor Civice "Rezonanța"
- Centrul de Intervenție Timpurie "Voinicel"
- Centrul "Contact- Cahul"
- Centrul „Parteneriat pentru dezvoltare"
- Centrul de Informare și Resurse "Pro Bono"
- Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului Congresul
- Autorităților Locale din Moldova
- Gender-Centru
- Platforma Pentru Egalitate De Gen
- Homecare Moldova
- Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului
- Institutum Virtutes Civilis
- Confederația Națională a Patronatelor din Moldova
- Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova
- Consiliul Național al Tineretului din Moldova
- ONG-ul "Motivație"
- Asociația Națională a Companiilor din domeniul TIC (ATIC) Coaliția Națională
- Moldova "Viață fără violență"
- Societatea de Epidemiologie din Republica Moldova
- ONG-ul "IDIS Viitorul"
- ONG-UL TAKEDU
- Programul Educațional "Pas cu Pas"
- Asociația Obștească pentru Copii și Tineret "Făclia"
- Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii
- Centrul de Drept al Femeilor
- Centrul de Sănătate Prietenos Tinerilor
- Centrul Media pentru Tineri
- Centrul de Resurse pentru Tineri și Femei (DACIA) Moldova

Mediul academic

- Centrul Național de Formare, Asistență, Consiliere și Educație din Moldova (CNFACEM)
- Grupul de experți "Expert-Grup"
- Universitatea de Stat din Moldova
- Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie din Moldova
- Academia de Administrare Publică

